

VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMICKÁ V PRAZE

Fakulta mezinárodních vztahů

Hlavní specializace: Mezinárodní obchod

Operační program Životní prostředí

Diplomová práce

Vypracovala: Barbora Hloušková

Vedoucí diplomové práce: Ing. Josef Abrhám, Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Operační program Životní prostředí“ vypracovala samostatně. Veškerou použitou literaturu a podkladové materiály uvádím v příloženém seznamu literatury.

V Praze dne 10. prosince 2010

.....

Barbora Hloušková

Poděkování

Děkuji Ing. Josefu Abrahámovi, Ph. D. za cenné rady a připomínky, které mi poskytl při zpracování této práce.

Obsah

Úvod	5
1. Implementace fondů EU v ČR se zaměřením na životní prostředí	7
1.1. Strukturální a regionální politika Evropské unie	7
1.1.1. Evropský fond pro regionální rozvoj (ERDF).....	10
1.1.2. Evropský sociální fond (ESF)	10
1.1.3. Fond soudržnosti (Kohezní fond).....	11
1.1.4. Fondy EU pro oblast zemědělství a venkova	11
1.1.5. Komunitární programy.....	12
1.1.6. Fondy předvstupní pomoci (IPA).....	12
1.1.7. Fond solidarity (EUSF)	12
1.1.8. Iniciativy společenství.....	12
1.2. Programovací období 2007-2013	13
1.2.1. Finanční perspektiva 2007-2013	13
1.2.2. Základní dokumenty a instituce	14
1.3. Operační program Životní prostředí	16
1.3.1. Zdroje informací	18
2. Projektový cyklus v rámci OPŽP	20
2.1. Obecná charakteristika projektového cyklu	20
2.2. Projektový cyklus z pohledu poskytovatele dotace	23
2.3. Projektový cyklus z pohledu žadatele	29
2.3.1. Přípravná fáze	30
2.3.2. Podání žádosti	33
2.3.3. Zadávací řízení.....	37
2.3.4. Realizace a financování projektu	43
2.3.5. Monitoring projektu	45
3. Případová studie	46
3.1. Přípravná fáze.....	47
3.2. Příprava žádosti	50
3.3. Podání žádosti a hodnocení	55
3.4. Výběrová řízení	58
3.5. Rozhodnutí o poskytnutí dotace	62
Závěr	66

Úvod

Téma využívání fondů EU je v České republice velmi aktuální. Vstupem do Evropské unie v roce 2004 Česká republika také „vstoupila“ do programovacího období 2000-2006, které však bylo již za polovinou svého časového rámce. Současné programovací období 2007 – 2013 je tak první, které Česká republika plně využije, alespoň co se týče časového rozsahu. Při čerpání prostředků navazuje na již zmíněné dvouleté období 2004 – 2006, které by mělo být zdrojem zkušeností a poučení tak, aby byly splněny požadavky Evropské unie a čerpání prostředků mohlo proběhnout v žádané výši a s vynaložením odpovídajícího úsilí. Operační program Životní prostředí navazuje na Operační program Infrastruktura, který byl zaměřen na životní prostředí a dopravní infrastrukturu v České republice a jehož celková alokace činila 246 360 355 eur¹.

Cílem diplomové práce je vyhodnotit Operační program Životní prostředí a předložit komplexní informaci o jeho fungování. V první fázi je tedy nutné zjistit, z čeho program jako takový vychází, tj. z jakého důvodu byl vytvořen, co je jeho cílem a jaké požadavky a potřeby má naplnit. Dalším krokem bude zkoumání struktury jeho fungování. Na jedné straně z pohledu všeobecného, kde bude popsán program jako celek, včetně institucionální struktury, aktivit, které v jeho rámci probíhají a jeho předpokládaného vývoje v průběhu programovacího období. Na straně druhé z pohledu jeho dílčích částí. Do procesu vstupují jednotliví žadatelé se svými projekty, kteří se řídí danými pravidly a jejichž cílem je získat dotaci, s jejíž pomocí bude umožněno projekt realizovat. Souhrnem všech projektů se opět dostaneme k programu jako celku.

Důležitou částí diplomové práce je případová studie, která má být protipólem části teoretické. Teoretické fungování programu vycházející z příslušné legislativy, dokumentů a metodik OPŽP, bude porovnáno s příkladem z praxe. Mělo by tak být zjištěno, zda podle těchto pramenů proces administrace projektů skutečně probíhá a zda důkladné nastudování a pochopení daných dokumentů postačí k relativně bezproblémovému průběhu projektu, tj. k podání žádosti a při získání příslibu podpory i k následným fázím, kterými jsou podpis smlouvy se SFŽP, samotná realizace a financování projektu až po závěrečné vyhodnocení akce a fungování po dobu udržitelnosti. Bude také ověřena náročnost celého procesu, kterým žadatelé prochází,

¹[33] str. 4

zejména jaké jsou kladeny požadavky na odborné znalosti, jaká je časová náročnost aktivit, které žadatelé musí vynaložit a jaká je úroveň poradenské podpory, kterou mohou využít.

Diplomová práce je členěna do tří na sebe navazujících částí. V úvodu první z nich je stručně popsána strukturální a regionální politika Evropské unie, její nástroje v programovacím období 2007-2013 a podrobněji je charakterizován Operační program Životní prostředí. Druhá část je věnována projektovému cyklu v rámci OPŽP a to ze dvou pohledů: z pohledu poskytovatele dotace a z pohledu žadatele. V této části jsou v návaznosti na dostupné zdroje informací o operačním programu shrnuty jednotlivé fáze, jimiž projekty mohou procházet a jsou zde definovány činnosti dotčených stran. Závěrečná část práce je věnována příkladu z praxe. Je jím projekt, jehož cílem je výstavba nové kanalizace a čistírny odpadních vod v obci České Meziříčí. Jedná se o projekt, který vzhledem ke svému rozsahu, a to finančnímu i časovému ještě nebyl ukončen a činnosti, které začaly přípravou dokumentace pro územní rozhodnutí v roce 2009, budou pravděpodobně pokračovat i po roce 2013, kdy by měl být podle aktuálně platného harmonogramu zahájen zkušební provoz.

Hlavními zdroji při zpracovávání diplomové práce jsou dokumenty pro žadatele a příjemce podpory, které jsou ke stažení na stránkách OPŽP. K vypracování teoretické části byla použita aktuální literatura týkající se dané problematiky. V neposlední řadě jsem také čerpala z vlastních zkušeností získaných při sledování řízení projektů z prioritní osy 1 Operačního programu Životní prostředí, zejména projektu „České Meziříčí – kanalizace a ČOV – 1. etapa,“ který je předmětem praktické části práce.

1. Implementace fondů EU v ČR se zaměřením na životní prostředí

Téma ochrany životního prostředí nabylo v České republice na významu na počátku 90. let. Mezi lety 1992 a 1998 se pohybovaly výdaje do oblasti ochrany životního prostředí mezi 2 a 2,5 % HDP, po roce 1998 poklesly na 1 %². Po roce 2000 plynul nejvyšší podíl těchto výdajů do oblasti nakládání s odpady, nakládání s odpadními vodami a ochrany ovzduší a klimatu. Aktuálními problémy, které negativně ovlivňují stav životního prostředí v ČR, jsou zejména „přetrvávající znečištění ovzduší prachovými částicemi, polycyklickými aromatickými uhlovodíky a přízemním ozonem. Negativně je třeba hodnotit i pokračující dynamický rozvoj silniční dopravy, který komplikuje další snižování zátěže životního prostředí, a to hlavně v oblastech emisí skleníkových plynů, látek znečišťujících ovzduší a hluku³.“ V roce 2004 získala Česká republika možnost čerpat zdroje na ochranu životního prostředí z evropských prostředků, prvním operačním programem pro tuto oblast byl OPI, v programovacím období 2007-2013 na něj navázal Operační program Životní prostředí.

1.1. Strukturální a regionální politika Evropské unie

Strukturální a regionální politika Evropské unie je zaměřena na odstraňování hospodářských a sociálních rozdílů mezi jednotlivými regiony v Evropské unii, zlepšení soudržnosti mezi těmito regiony navzájem a na jejich udržitelný rozvoj. Tato politika prošla poměrně výrazným vývojem a odráží se v ní vývoj evropské integrace jako takové. Kořeny úsilí o snižování nerovnoměrnosti mezi regiony lze nalézt v Římské smlouvě z roku 1957. V témže roce byl založen Evropský sociální fond a Evropský zemědělský orientační a záruční fond. Dalším důležitým mezníkem je rozšíření Evropského společenství o Velkou Británii, Dánsko a Irsko, v jehož důsledku vzrostl počet evropských regionů a zvětšily se také ale rozdíly mezi nimi. Zpráva o regionálních problémech v rozšířeném společenství z roku 1973, se stala důležitým podnětem pro založení Evropského fondu pro regionální rozvoj v roce 1975. V následujících letech lze pozorovat nárůst významu regionální politiky např. v Jednotném evropském aktu z roku 1986. Znění článku 130a je následující: „K podpoře celkového harmonického vývoje Společenství rozvíjí a uskutečňuje aktivity vedoucí k posilování své ekonomické a sociální soudržnosti. Společenství se zaměřuje zvláště na

² [13] str. 19

³ [33] str. 8

zmenšování nerovnoměrnosti mezi různými regiony a zaostalosti regionů, jimž se dostává nejmenší podpory.⁴ V témže roce byly zavedeny první dva společné programy v rámci regionální politiky a to STAR, zaměřený na rozvoj moderních telekomunikací, a VALOREN, jehož cílem bylo zhodnocení vnitřního energetického potenciálu.

Se zvyšujícím se počtem členských zemí se začal projevovat problém efektivity dosahování cílů regionální politiky a její koordinace s dalšími politikami, zejména se zemědělskou a sociální. V roce 1988 byla schválena reforma regionální politiky. Nově koncipovaná politika začala být nazývána strukturální politika a kromě původní regionální politiky zahrnuje právě i část sociální a zemědělské politiky. Byly ustanoveny společné územní statistické jednotky NUTS a zvýšil se objem finančních prostředků plynoucích do strukturálních fondů. Financování začalo být prováděno v návaznosti na stanovované Cíle, z nichž každému byla přidělena část z celkových finančních prostředků. Dále je také nutno zmínit Maastrichtskou smlouvu z roku 1993, která mj. zakládá Fond soudržnosti a Výbor regionů, jehož smyslem se stalo poskytování informací z pohledu jednotlivých regionů a prosazování zájmů z místního hlediska. Oproti období 1988-1993 došlo k navýšení finančních prostředků plynoucích do strukturálních fondů o 41 %⁵. V reakci na plánované rozšíření EU o země střední a východní Evropy je v 90. letech zavedena „předvstupní“ strukturální politika. Z důvodu nutnosti další reformy strukturální a regionální politiky je přijata Agenda 2000, kde bylo také navrženo programovací období 2000-2006. Oproti programovacímu období 1994-1999, které obsahovalo 5, resp. 6 cílů (po vstupu Finska a Švédska v roce 1995 byl doplněn Cíl 6 – Podpora rozvoje a strukturální adaptace v oblastech s extrémně nízkou hustotou obyvatelstva) došlo ke snížení počtu cílů na tři. Důvodem byla zejména snaha o zvýšení efektivity a zjednodušení koordinace. Pro programovací období 2007-2013 byla nutná další reforma strukturální politiky, zejména z důvodu dalšího rozšíření počtu členů EU na 25 a později na 27. V tomto období se strukturální a regionální politika, resp. strukturální politika začíná nazývat politikou soudržnosti.⁶

Cíle strukturální a regionální politiky pro období 2007 - 2013 jsou tři: cíl „Konvergence“, cíl „Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost“ a cíl „Evropská územní spolupráce.“ Cíl Konvergence zajišťuje přechodnou podporu pro regiony (na úrovni NUTS II), jejichž hrubý domácí produkt na obyvatele za období 2000-2002

⁴ [7] str. 47

⁵ [1] str. 20

⁶ [1] str. 100

měřený paritou kupní síly je nižší než 75 % průměru EU. V České republice mohou tuto podporu využít všechny regiony kromě Hlavního města Prahy. Tento cíl je financován z ERDF, ESF a Fondu soudržnosti. Cíl „Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost“ zahrnuje regiony, které nejsou způsobilé pro podporu v rámci cíle „Konvergence.“ V ČR do tohoto cíle spadá Hlavní město Praha. Tento cíl je financován z ERDF a ESF. Cíl „Evropská územní spolupráce“ zahrnuje „regiony v blízkosti pozemních nebo mořských hranic, oblasti nadnárodní spolupráce definované s ohledem na opatření prosazující integrovaný územní rozvoj a podporu meziregionální spolupráce a výměny zkušeností.“⁷ Do tohoto cíle v České republice spadají všechny regiony a je financován pouze z ERDF.

Základní principy strukturální a regionální politiky jsou následující⁸:

- **Zásada koncentrace úsilí**

spočívá v koncentraci úsilí do takových oblastí, aby bylo co nejefektivněji dosahováno předem stanovených cílů a zároveň co největšího užitku. Zajišťuje tak, aby podpora EU směřovala do nejvíce postižených oblastí z hlediska geografického a zároveň do prioritních oblastí z hlediska věcného.

- **Princip partnerství**

zahrnuje požadavek na spolupráci na všech úrovních, tj. na úrovni evropských orgánů, členských států a národních orgánů, jednotlivých regionů, měst, obcí, soukromých subjektů, občanů.

- **Princip plánování a programování**

znamená, že jsou ustanovena víceletá (sedmiletá) programovací období, pro něž je stanoven postup financování (finanční perspektivy) a jsou zpracovány základní programové a implementační dokumenty, cíle a priority. Z nich vychází národní plány (např. Národní strategický referenční rámec 2007 – 2013).

- **Princip průběžného sledování a vyhodnocování**

spočívá v soustavném sběru a vyhodnocování informací o využívání prostředků ze zdrojů ES prostřednictvím ukazatelů věcných a finančních. Vyhodnocování probíhá zpětně, průběžně i následně.

⁷ [38]

⁸ [7] str. 51

- **Princip adicionality**

Ztělesňuje požadavek toho, že finanční nástroje mají doplňovat (ne nahrazovat) prostředky příjemce pomoci tak, aby mohly být projekty realizovány ve větším rozsahu.

Mezi nástroje strukturální a regionální politiky patří např. strukturální fondy⁹, Fond soudržnosti, Iniciativy společenství a další finanční nástroje EU (komunitární programy, fondy předvstupní pomoci, fond solidarity aj.). Struktura fondů se mění v závislosti na programovacích obdobích, stejně jako jejich zaměření či definice příjemců způsobilých podporu získat. V následujícím přehledu jsou uvedeny pouze fondy týkající se životního prostředí a náležící do programovacího období 2007-2013, v němž mají výdaje na strukturální a regionální politiku dosáhnout 350 miliard euro (tj. 36 % rozpočtu EU¹⁰) a Česká republika může získat až 26,69 miliard eur.¹¹

1.1.1. Evropský fond pro regionální rozvoj (ERDF)

Základním posláním ERDF je odstraňování regionálních rozdílů v rámci Evropské unie a zajištění jejich trvale udržitelného rozvoje. Z ERDF jsou financovány všechny tři Cíle strukturální politiky pro období 2007-2013, rozsah poskytování podpory je tedy značně široký. V rámci cíle „Konvergence“ je stanoveno 11 priorit, jednou z nich je také „Životní prostředí včetně vodního hospodářství, odpadového hospodářství, zmírnění následků změn klimatu, sanace zamořených oblastí, podpora biodiverzity, investice do oblastí NATURA 2000, udržitelné výrobní postupy.“¹² Pro Cíl „Regionální konkurence a zaměstnanost“ jsou stanoveny tři priority, jednou z nich je Životní prostředí a předcházení rizikům. I v rámci priorit Cíle „Evropská územní spolupráce“ nalezneme prioritu týkající se životního prostředí, a to „Rozvoj environmentálních činností prostřednictvím společných strategií pro udržitelný územní rozvoj.“ V České republice je z ERDF financován Operační program Životní prostředí, přesněji prioritní osy 5 až 7.

1.1.2. Evropský sociální fond (ESF)

Tento fond je nejstarším ze strukturálních fondů – funguje již od roku 1957. Je zaměřen zejména na podporu pracovních sil v Evropské unii. Jeho posláním je napomáhat při zvyšování kvalifikace pracovníků a kvality lidských zdrojů, při boji s nezaměstnaností, zejména pak s nezaměstnaností mládeže. Má za úkol pomoci při tvorbě stabilního

⁹ Mezi strukturální fondy v období 2007-2013 patří ESF a ERDF

¹⁰ Europa. Portál evropské unie.[online]. [cit. 28.7.2010]. Dostupný z WWW: http://europa.eu/pol/reg/index_cs.htm

¹¹ Strukturální fondy.[online], [cit. 11.11.2010]. Dostupný z WWW: <http://www.strukturalni-fondy.cz/Informace-o-fondech-EU>

¹² [1] str. 117

prostředí na trhu práce, ke vzniku nových pracovních míst a podporuje princip rovných příležitostí. V současném programovacím období 2007-2013 má Evropský sociální fond k dispozici 55 mld. EUR¹³ a je zaměřen na 4 klíčové oblasti: zvýšení přizpůsobivosti pracovníků a podniků, lepší přístup k zaměstnání a udržitelnost, posílení sociálního začlenění znevýhodněných osob a posílení lidského kapitálu. Nové priority ESF reagují na aktuální skutečnosti na evropském trhu práce, např. stárnutí populace, zvětšení pracovního trhu o nově přistoupivší země, posilující procesy globalizace nebo nutnost integrace imigrantů.

1.1.3. Fond soudržnosti (Kohezní fond)

Fond soudržnosti byl ustaven Maastrichtskou smlouvou a měl usnadnit vznik hospodářské a měnové unie. Poskytuje podporu členským státům (nikoli regionům jako v případě strukturálních fondů), jejichž HNP na obyvatele měřený paritou kupní síly je nižší než 90 % průměru EU. Na rozdíl od strukturálních fondů je zaměřen spíše na konkrétní projekty než na víceleté programy. Pomoc je určena na projekty v oblasti budování transevropské dopravní sítě a ochrany životního prostředí, v některých případech i v oblasti energetiky a dopravy. V programovacím období 2007-2013 je z FS spolufinancován Cíl „Konvergence.“

1.1.4. Fondy EU pro oblast zemědělství a venkova

Strukturální fondy zaměřené na oblast zemědělství a venkova prošly v programovací období 2007-2013 významnou změnou, byly vyčleněny do samostatné skupiny a nepatří už tudíž mezi strukturální fondy. Evropský zemědělský orientační a záruční fond (EAGGF) byl nahrazen Evropským zemědělským fondem pro rozvoj venkova (EAFRD). Programovým dokumentem pro čerpání podpory z tohoto fondu je Program rozvoje venkova ČR pro období 2007-2013. Tento program je tvořen čtyřmi prioritními osami, v rámci druhé osy (Zlepšování životního prostředí a krajiny) jsou podporovány i environmentální projekty týkající se zachování biologické rozmanitosti, ochrany vody a zmírňování klimatických změn. Dále vznikl Evropský zemědělský garanční fond (EAGF), který nahradil EAGGF – Garanční sekci. Evropský rybářský fond (EFF) nahradil Finanční nástroj na podporu rybolovu (FIFG), který byl součástí strukturální politiky a stal se nyní součástí zemědělské a rybolovné politiky.

¹³ [1] str. 103

1.1.5. Komunitární programy

Komunitární programy slouží k podpoře spolupráce mezi členskými a kandidátskými zeměmi. Podporovány jsou projekty související s politikami EU. V rámci komunitárních programů jsou podporovány různé aktivity, mezi nimi i projekty týkající se životního prostředí. Jako příklad lze uvést program LIFE +, který je úzce zaměřen na ochranu životního prostředí a sestává ze tří pilířů: Příroda a biologická rozmanitost, Politika a správa v oblasti životního prostředí, Informace a komunikace, či Akční program Společenství na podporu ekologických nevládních organizací.

1.1.6. Fondy předvstupní pomoci (IPA)

Nástroj předvstupní pomoci zaměřený na kandidátské a potenciální kandidátské země nahradil programy jako PHARE, Sapard nebo Předvstupní pomoc Turecku. Je zaměřen na následující oblasti: přechodová pomoc, regionální a příhraniční spolupráce, regionální rozvoj, rozvoj lidských zdrojů a rozvoj venkova. Příkladem projektu zaměřeného na životní prostředí financovaného z tohoto fondu může být projekt „Support to the Environment Sector“¹⁴ (Podpora sektoru ŽP) v Černé Hoře.

1.1.7. Fond solidarity (EUSF)

Fond solidarity vznikl v důsledku záplav, které v roce 2002 postihly některé evropské země včetně České republiky. Je zaměřen jak na odstraňování následků přírodních katastrof, tak na preventivní opatření. Příkladem týkajícím se životního prostředí je příspěvek na likvidaci následků ztroskotání ropného tankeru Prestige ve Španělsku.¹⁵

1.1.8. Iniciativy společenství

Tyto finanční nástroje slouží k efektivnějšímu využívání různých forem financování nejen ze zdrojů Evropské unie, ale i z dalších institucí, jako je EIB, Evropský investiční fond nebo EBRD. Jaspers slouží k podpoře projektů v oblasti životního prostředí (zvyšování energetické efektivnosti a obnovitelné zdroje energie), dopravy a energetických zdrojů v evropských regionech. Tato iniciativa je financována z Evropské komise a EBRD. Iniciativa Jeremie je zaměřen na podporu malých a středních podniků a je financována z EK, EIB a Evropského investičního fondu. V rámci nástroje Jessica jsou podporovány investice do městských oblastí. Iniciativa je financována z EK, EIB a

¹⁴ European Commission Enlargement. [online]. [cit. 28.7.2010]. Dostupný z WWW: http://ec.europa.eu/enlargement/projects-in-focus/selected-projects/infrastructure-and-environment/environment/montenegro_eu-helps-montenegro-protect-its-natural-beauty_en.htm

¹⁵ Euroskop.cz [online]. [cit. 28.7.2010]. Dostupný z WWW: <http://www.euroskop.cz/8636/sekce/fond-solidarity---eusf/>

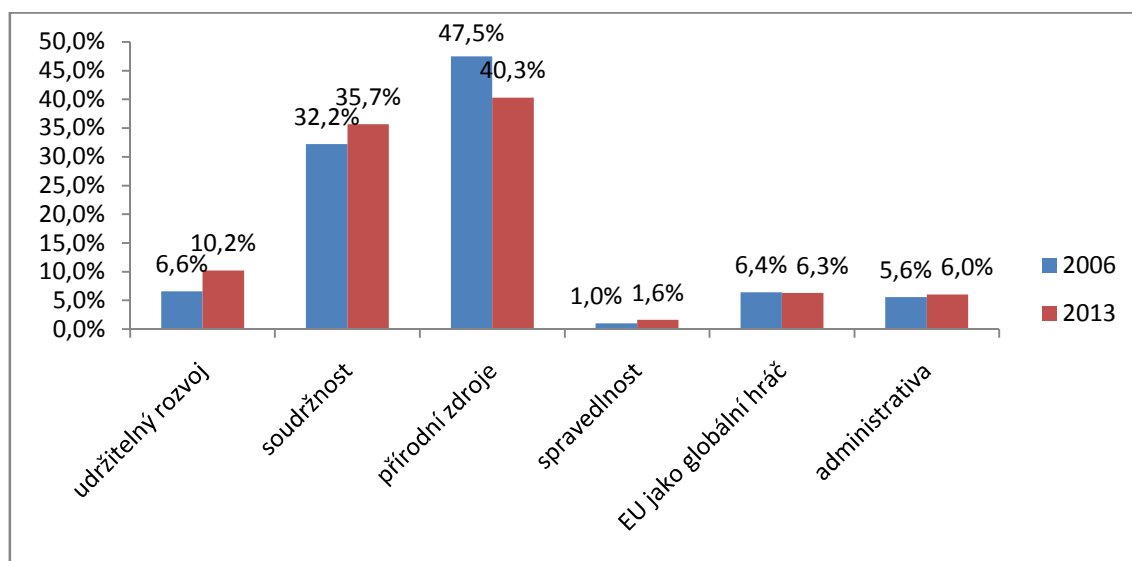
EBRD. Z předchozího období zůstala zachována iniciativa INTERREG IV.C. Jedna z jejích priorit je zaměřena na ŽP: „Životní prostředí a prevence rizik.“ Iniciativa URBAN byla nahrazena iniciativou URBACT, jejíž priority jsou „Města – motor rozvoje“ a „Přitažlivá města.“ Iniciativa LEADER+ se stala součástí programů zaměřených na oblast zemědělství a venkova a iniciativa EQUAL již nepokračuje.

1.2. Programovací období 2007-2013

Většina politik Evropské unie je plánována po sedmiletých programovacích obdobích, v současnosti běží období 2007 až 2013. Existují však výjimky z tohoto jednotného plánování. Např. současný 6. akční plán pro životní prostředí zahrnuje plánovací období let 2002-2012.

Změny výdajů do prioritních oblastí Evropské unie oproti předchozímu programovacímu období zachycuje graf č. 1. Je z něj zřejmé, že výdaje do oblastí ochrany přírodních zdrojů poklesly, zatímco u ostatních oblastí došlo k nárůstu nebo k zachování přibližně stejného podílu.

Graf č. 1 – Změny mezi programovacími obdobími 2000-2006 a 2007-2013

Zdroj: [34]

1.2.1. Finanční perspektiva 2007-2013

Finanční perspektiva EU 2007-2013 je sedmiletý finanční rámec schvalovaný Evropskou komisí, Evropským parlamentem a Radou EU. Konečná podoba byla schválena 16. prosince 2005 a je členěna do 6 tzv. headingů: Udržitelný rozvoj, Zachování a řízení přírodních zdrojů, Občanství, svoboda, bezpečí a spravedlnost, EU

jako globální hráč, Administrativa a Náhrady. Celková výše finančního rámce činí 864,3 mld. EUR¹⁶ a pro politiku soudržnosti zde bylo vyčleněno 308,1 mld. EUR, tj. více než jedna třetina z celkového rozpočtu¹⁷. Rozdělení prostředků pro politiku soudržnosti mezi jednotlivé cíle je uvedeno v následující tabulce.

Tab. č. 1 - Rozdělení prostředků pro politiku soudržnosti v období 2007—2013

Cíl	objem prostředků	podíl	financováno z
Konvergence	252 mld. EUR	81,9%	ERDF, ESF, FS
Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost	48 mld. EUR	15,7%	ERDF, ESF
Evropská územní spolupráce	7,5 mld. EUR	2,4%	ERDF

Zdroj: podle [4] str. 31

1.2.2. Základní dokumenty a instituce

Základním dokumentem týkajícím se politiky soudržnosti jsou Strategické obecné zásady společenství (angl. Community Strategic Guidelines). Vychází z rozhodnutí Rady ze dne 6. října 2006 o strategických obecných zásadách Společenství pro soudržnost (2006/702/ES). Tyto zásady jsou společné pro členské státy EU a je zde vymezen základní rámec pro čerpání podpory z Evropského fondu pro regionální rozvoj, Evropského sociálního fondu a Fondu soudržnosti v programovacím období 2007-2013. Prioritami pro dané programovací období jsou Přitažlivější Evropa a regiony Evropy pro investory a pracující, Zlepšení znalostí a inovace pro růst, Vytváření více a lepších pracovních míst. Strategické obecné zásady společenství jsou podkladem pro zpracování národních dokumentů, v ČR se jedná o Národní rozvojový plán. V něm jsou shrnuty hlavní priority aplikace politiky soudržnosti v ČR a je východiskem pro zpracování Národního strategického referenčního rámce (NSRR), který musí být v souladu čl. 28 nařízení Rady (ES) č. 1083/2006 odsouhlasen Evropskou komisí, aby bylo umožněno čerpání podpory. NSRR obsahuje zhodnocení ekonomické, sociální a regionální situace, SWOT analýzu, analýzu předešlého programovacího období (2004-2006) a zavádí systém operačních programů pro současné programovací období. Operační program je „dokument předložený členským státem a přijatý Komisí, který stanoví strategii rozvoje s uceleným souborem priorit, jež

¹⁶ [41]

¹⁷ [7] str. 83

má být prováděna s podporou některého fondu nebo, v případě cíle „Konvergence“, s podporou Fondu soudržnosti a Evropského fondu pro regionální rozvoj¹⁸. Pro období 2007-2013 funguje v ČR 24 operačních programů rozdělených do 4 skupin, které odpovídají jednotlivým cílům strukturální politiky. K cíli „Konvergence“ patří skupiny Tematické a Regionální operační programy, k cíli „Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost“ náleží Operační programy pro Hlavní město Prahu, a v rámci cíle „Evropská územní spolupráce“ fungují Operační programy mezinárodní, nadnárodní a příhraniční spolupráce.

Orgánem, který zastřešuje systém operačních programů je Národní orgán pro koordinaci (NOK), který funguje v rámci Ministerstva pro místní rozvoj. NOK je odpovědný za realizaci NSRR. Monitoruje fungování operačních programů, zajišťuje komunikaci s Evropskou komisí, vydává pokyny a metodiky týkající se řízení operačních programů a kontroluje implementaci operačních programů a dodržování předpisů stanovených Evropskou unií. Širší koordinace operačních programů je zajištěna Řídícím a koordinačním výborem, který je tvořen zástupci ministerstev, regionů soudržnosti, Úřadu vlády, ČSÚ, HK ČR, a dalšími hospodářskými a sociálními partnery (např. představiteli odborů, vysokých škol, oblasti výzkumu apod.). Funkce platebního a certifikačního orgánu, který dohlíží na finanční toky mezi EU a ČR, je svěřena Národnímu fondu Ministerstva financí. Kontrolní funkci zastává Centrální harmonizační jednotka pro finanční kontrolu, která funguje v rámci ministerstva financí a je zodpovědná za „zajištění provádění auditů za účelem ověření účinného fungování řídicího a kontrolního systému programu.“¹⁹ Další instituce jsou zřízeny na úrovni jednotlivých OP. Každý operační program má vlastní řídicí orgán (viz tab. č. 2), který může některé pravomoci přenést na Zprostředkující subjekt. Dalšími orgány jsou Monitorovací výbor, Platební a certifikační orgán a Auditní orgán.

Tab. č. 2 – Řídící orgány jednotlivých operačních programů

Operační program	Řídící orgán
Integrovaný OP	Ministerstvo pro místní rozvoj
OP Lidské zdroje a zaměstnanost	Ministerstvo práce a sociálních věcí

¹⁸ [38]

¹⁹ [30] str. 2

Operační program	Řídící orgán
OP Podnikání a inovace	Ministerstvo průmyslu a obchodu
OP Doprava	Ministerstvo dopravy
OP Životní prostředí	Ministerstvo životního prostředí
OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
OP Výzkum a vývoj pro inovace	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
OP Technická pomoc	Ministerstvo pro místní rozvoj
Regionální operační program	RR pro daný NUTS II
OP Praha – Adaptabilita	RR - Praha
OP Praha - Konkurenceschopnost	RR - Praha
OP Přeshraniční spolupráce Česká republika – Polská republika	Ministerstvo pro místní rozvoj
OP Rybářství	Ministerstvo zemědělství

Zdroj: podle [30], str. 10

1.3. Operační program Životní prostředí

Operační program Životní prostředí je jedním z tematických operačních programů schválených Evropskou komisí pro programovací období 2007-2013. Odpovídá prioritě „Ochrana a zlepšení kvality životního prostředí“ stanovené v Národním strategickém referenčním rámci ČR 2007-2013 a navazuje na Operační program Infrastruktura z období 2004-2006. Co se týče objemu financí, jedná se o druhý největší operační program v ČR. V daném programovacím období lze jeho prostřednictvím získat z evropských zdrojů téměř 5 miliard eur a z národních veřejných zdrojů má být navíc financování programu zvýšeno o 0,87 miliard eur.²⁰ Cílem OPŽP je „ochrana a zlepšování kvality životního prostředí jako jednoho ze základních principů udržitelného rozvoje.“²¹ Projekty podporované v rámci OPŽP jsou financovány ze 3 zdrojů: z Fondu

²⁰Strukturální fondy. [online]. [cit. 6. 11. 2010]. Dostupný z WWW: <http://www.strukturalni-fondy.cz/getdoc/f9317e66-a22a-48e2-8238-f20ae93b4c6d/OP-Zivotni-prostredi>

²¹ [13] str.11

soudržnosti, Evropského fondu pro regionální rozvoj a z národních zdrojů (Státního rozpočtu ČR - kapitola 315, SFŽP, soukromých zdrojů aj.).

OPŽP je tvořen osmi prioritními osami²², které jsou dále rozděleny do oblastí a podoblastí podpory (v závorce je uveden hlavní zdroj financování):

- Prioritní osa 1 – Zlepšování vodohospodářské infrastruktury a snižování rizika povodní (FS)
- Prioritní osa 2 – Zlepšování kvality ovzduší a snižování emisí (FS)
- Prioritní osa 3 – Udržitelné využívání zdrojů energie (FS)
- Prioritní osa 4 – Zkvalitnění nakládání s odpady a odstraňování starých ekologických zátěží (FS)
- Prioritní osa 5 – Omezování průmyslového znečištění a snižování environmentálních rizik (ERDF)
- Prioritní osa 6 - Zlepšování stavu přírody a krajiny (ERDF)
- Prioritní osa 7 – Rozvoj infrastruktury pro environmentální vzdělávání, poradenství a osvětu (ERDF)
- Prioritní osa 8 – Technická pomoc (FS).

Řídícím orgánem Operačního programu Životní prostředí, odpovědným za jeho realizaci, je Ministerstvo životního prostředí. To pověřilo výkonem některých činností Státní fond životního prostředí. SFŽP je tedy Zprostředkujícím subjektem a jeho úkolem je zejména jednání se žadateli, příjem a vyhodnocování žádostí, monitoring, zajištění smluvních náležitostí, provádění plateb a závěrečných vyhodnocení jednotlivých projektů. Dalším důležitým orgánem je Řídící výbor, který posuzuje hodnocené žádosti a dává k nim své stanovisko, zabývá se otázkami koncepce a realizace OPŽP a vazbami OPŽP na ostatní politiky. Stanovisko k žádostem zaujímají také Krajské pracovní skupiny, které mají předpoklady k hodnocení z pohledu na úrovni regionů. Dále je ustaven Monitorovací výbor, jehož hlavním úkolem je kontrola realizace operačního programu. Monitorovací výbor schvaluje některé dokumenty (výroční zprávy, Implementační dokument aj.) a dohlíží na soulad s příslušnými předpisy. Rada Fondu je poradním orgánem ministra životního prostředí. Jejím hlavním úkolem je dohled nad hospodařením s prostředky SFŽP a také zaujímá stanovisko k jednotlivým žádostem o podporu.

²² prioritní osa 8 –Technická asistence je určena pro řídicí orgán a zprostředkující subjekt

1.3.1. Zdroje informací

Prvním dokumentem, který je vhodné prostudovat při zvažování podání žádosti o podporu v rámci OPŽP, je Příručka pro žadatele o dotace z Operačního programu Životní prostředí. Jsou zde popsány jednotlivé fáze projektového cyklu v OPŽP, a to před podáním žádosti, při jejím podání, po akceptaci a dále samotná realizace a odkazy na další důležité dokumenty. Mezi základní dokumenty upravující fungování Operačního programu a tvořící jeho právní rámec patří Programový dokument, Implementační dokument a Směrnice MŽP pro předkládání žádostí a o poskytování finančních prostředků pro projekty z Operačního programu Životní prostředí včetně spolufinancování ze Státního fondu životního prostředí České republiky a státního rozpočtu České republiky – kapitoly 315 (životní prostředí)²³. Programový dokument kromě podrobné charakteristiky programu a jednotlivých os včetně jejich cílů obsahuje také analýzu výchozí situace – tj. současnou ekonomickou, environmentální a sociální situaci ČR. Tento dokument byl schválený Evropskou komisí a jeho rozšíření představuje Implementační dokument, který obsahuje především pravidla pro implementaci programu. Téměř polovinu jeho obsahu tvoří charakteristika implementace jednotlivých prioritních os a oblastí podpory, dále jsou zde specifikovány indikátory pro monitorování a evaluaci plnění stanovených cílů, popis pravidel pro určení způsobilých výdajů, je zde specifikována otázka poskytování veřejné podpory, způsoby financování a implementační uspořádání. Směrnice MŽP obsahuje základní ustanovení týkající se předkládání žádostí a poskytování podpory. Je poměrně často aktualizována a jednotlivé projekty vychází z té verze směrnice, která byla aktuální v době vypsání dané výzvy. Důležité jsou také její přílohy, které mj. obsahují doklady požadované v různých fázích administrace projektu.

K dalším důležitým dokumentům patří Závazné pokyny pro žadatele a příjemce podpory, kde jsou podrobně rozpracována pravidla pro zpracování žádosti a náležitosti různých druhů zadávacích řízení. Poměrně rozsáhlá část je věnována výběrovému řízení na provozovatele vodohospodářské infrastruktury v rámci prioritní osy 1. Co se týče administrace projektu po podání žádosti, jsou zde informace o povinné publicitě a propagačních opatřeních, zásadách financování, požadavky na archivaci dokumentů a zásady monitoringu. Komunikační plán OPŽP na období 2007 – 2013 slouží k zajištění publicity Operačnímu programu Životní prostředí. Jsou zde definovány používané

²³ dále jen „Směrnice MŽP“

komunikační nástroje a výsledky šetření. Grafický manuál povinné publicity pro Operační program Životní prostředí je v podstatě návodem k zajištění povinné publicity OPŽP a EU. Jsou zde vzory informačních panelů, pamětních desek, informačních bannerů a zásady používání loga OPŽP a EU.

Vzhledem k tomu, že v kapitole Případová studie je zpracován vodohospodářský projekt, je třeba ještě zmínit některé dokumenty týkající se této problematiky. Metodika pro žadatele rozvádějící podmínky přijatelnosti vodohospodářských projektů je určena pro žadatele, kteří poskytují vodohospodářské služby prostřednictvím smluvního vztahu s provozovatelem, tj. používají oddílný model provozování. U projektů generujících příjmy je nutno zpracovat finanční analýzu. Webové stránky OPŽP nabízí Modely pro finanční analýzu v programu MS Excel, které je nutno vyplnit a přiložit k podávané žádosti. Vzhledem ke značné složitosti jednotlivých modelů jsou k nim vydávány i manuály, ve kterých je detailně popsáno zadávání dat a lze pomocí nich kontrolovat relevantnost vyplněných údajů. Prakticky využitelné jsou dále příklady zpracování finanční analýzy s komentářem.

Elektronické prostředí BENE-FILL slouží žadatelům k podání žádosti a ke komunikaci s administrátory projektu. Žadatel si zde založí uživatelský účet a může pod svým jménem podat libovolný počet žádostí. Každému projektu je přiřazen projektový manažer, finanční manažer, pověřený právník a pracovník IT. Po podání žádosti v BENE-FILLu probíhá i následná administrace projektu, tj. hodnocení, zadávání veřejných zakázek, financování, monitorování, vyhodnocení aj. Jsou zde k také dispozici další dokumenty ke stažení potřebné pro plynulou administraci projektu.

Další informace týkající se OPŽP lze získat na zelené lince 800 260 500, na e-mailové adrese dotazy@sfzp.cz nebo na stránkách www.opzp.cz v sekci Nejčastější otázky a odpovědi. Osobně lze získat informace na krajských pracovištích SFŽP nebo na regionálních poradenských a informačních místech (RPIM). Další možností je absolvovat bezplatný e-learningový kurz, který zprostředkovává SFŽP. Ten je však určen spíše pro budoucí projektové manažery, kteří se problematikou řízení projektů v OPŽP chtějí zabývat hlouběji. Na webových stránkách OPŽP lze také najít pozvánky na školení, která jsou organizovaná na různých místech ČR a kde lze získat informace vycházející z individuálních potřeb jednotlivých účastníků. Každý měsíc vychází také časopis Priorita specializovaný na dotace pro projekty z oblasti životního prostředí.

Mezi základní právní dokumenty týkající se OPŽP na úrovni EU lze zařadit:

- Nařízení Rady (ES) č. 1083/2006 ze dne 11. července 2006 o obecných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu a Fondu soudržnosti
- Nařízení Komise (ES) č. 1828/2006, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 1083/2006
- Nařízení Rady č. 1605/2002 o souhrnném rozpočtu ES
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2004/18/ES, o koordinaci postupů při zadávání veřejných zakázek na stavební práce, dodávky a služby, ve znění pozdějších předpisů

2. Projektový cyklus v rámci OPŽP

Projektový cyklus v rámci OPŽP má mnohá specifika a lze mu přiřadit charakteristiky dotačních cyklů. Jednou z jeho definic dotačního cyklu je: „projektový cyklus je celý proces od promyšlení projektového záměru, nalezení vhodného dotačního titulu a zdroje financování, zpracování žádosti, předložení žádosti k posouzení, uskutečnění projektu, administrace a vyhodnocení projektu.“²⁴ U dotačního projektu je kvalitní příprava základem pro jeho následnou realizaci a pokračování projektu jako takového. V mnohých případech by nepřiznání dotace a ztráta možnosti čerpat finanční prostředky vedly k nutnosti ukončit projekt. Dalším znakem jsou poměrně vysoké nároky na administrativu a dodržování zásad a metodických postupů stanovených poskytovatelem dotace. Na projektový cyklus v rámci OPŽP lze pohlížet ze dvou úhlů, a to na jedné straně z pohledu poskytovatele dotace a na druhé straně z pohledu žadatele.

2.1. Obecná charakteristika projektového cyklu

Podle definice normy ISO 10006 je projekt „jedinečný proces sestávající z řady koordinovaných a řízených činností s daty zahájení a ukončení, prováděný pro dosažení cíle, který vyhovuje specifickým požadavkům, včetně omezení daných časem, náklady a zdroji.“ Mezi charakteristiky projektu patří jedinečnost, rizikovost a náročnost na dovednosti z různých oborů, z čehož vyplývá fakt, že projekty jsou obvykle řízeny projektovým týmem a různými metodami a postupy. Projekty se tedy liší od procesů, které se vyznačují tím, že probíhají opakovaně. Fáze projektového cyklu lze obecně

²⁴ Strukturální fondy. [online]. [cit. 6. 11. 2010]. Dostupný z WWW: <http://www.strukturalni-fondy.cz/Glosar/P/Projektovy-cyklus>

stanovit tři: fázi přípravnou, fázi realizace a fázi vyhodnocení, a to i přes to, že vzhledem k velké různorodosti projektů mají jednotlivé projekty odlišné průběhy a různá specifika.

Základem přípravné fáze projektového cyklu je stanovení cíle projektu. Je důležité si ujasnit, proč má být projekt realizován, jaké zdroje jsou k dispozici a kolik času bude potřeba. K identifikaci výchozí situace je vhodné zpracovat studii příležitosti, jejíž součástí bývá i SWOT analýza. Na ni navazuje studie proveditelnosti, která by měla objasňovat možné varianty dosažení cíle, přibližné náklady, časové možnosti, rizika a jejich pravděpodobnosti a dané zdroje a omezení. Základními otázkami, které mají být v této fázi zodpovězeny, jsou tedy: co má být realizováno a zda to lze za současných podmínek realizovat, odkud a kam se prostřednictvím projektu máme dostat a kudy tato cesta povede, v jakém časovém horizontu, jak požadované změny dosáhneme, s kým, tj. jak by měl vypadat projektový tým a jaké budou zdroje.

Fáze realizace začíná zahájením projektu. Jsou definitivně vytyčeny cíle projektu, je jmenován projektový tým a jsou mu přiděleny zdroje. Pro správné stanovení cíle je vhodné použít metodu SMART (zkratka anglických slov specific, measurable, attainable, realistic a timely), která definuje požadavky na cíl projektu. Podle ní by měl být cíl dostatečně specifikovaný, měřitelný, ambiciózní²⁵, realizovatelný a termínovaný. Ve fázi inicializace projektu je často používána metoda logického rámce, jejímž výstupem je přehledné zobrazení cíle projektu, projektových aktivit, vstupů a výstupů včetně způsobů ověření dosažení stanovených hodnot, předpokladů a rizik (viz. tab. č.3).

Tab. č. 3 – Logický rámec

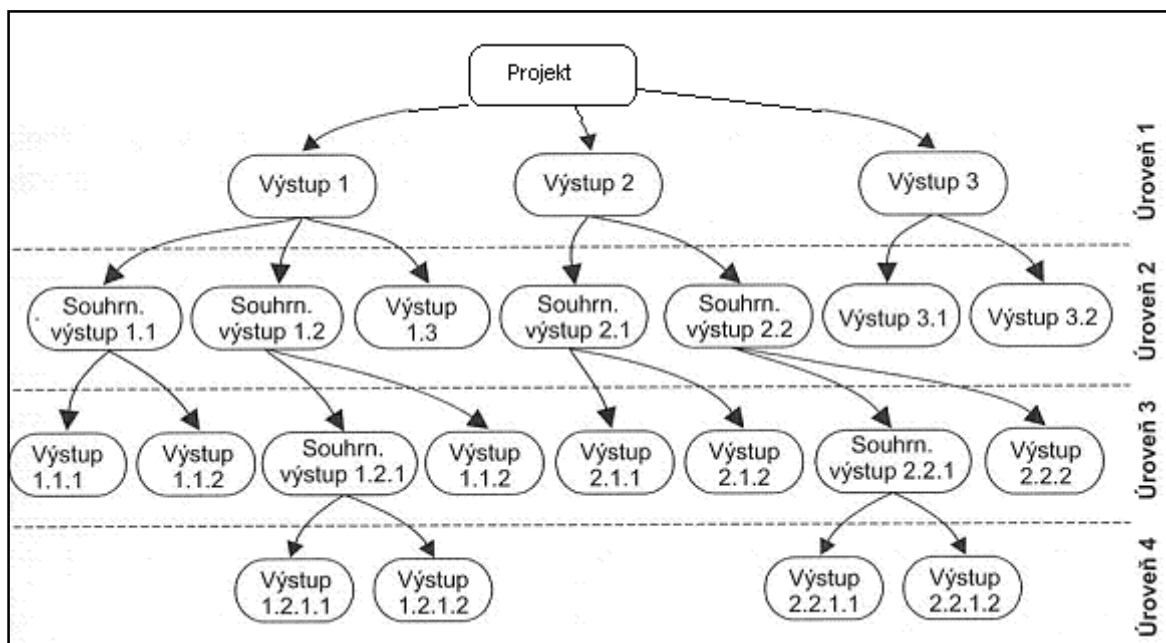
Záměr	Objektivně ověřitelné ukazatele	Zdroje k ověření	
Cíl projektu	Objektivně ověřitelné ukazatele	Zdroje k ověření	Předpoklady, podmínky a rizika
Výstupy projektu	Objektivně ověřitelné ukazatele	Zdroje k ověření	Předpoklady, podmínky a rizika
Aktivity projektu	Prostředky / vstupy	Harmonogram aktivit	Předpoklady, podmínky a rizika
		Předběžné podmínky	

Zdroj: [2], str. 64

²⁵ V literatuře lze pro písmeno „A“ nalézt i pojem akceptovatelný nebo přidělitelný (assignable)

V přípravné fázi dochází také k plánování času, které má usnadnit jeho následné řízení a pomoci předcházet problémům. Jednou z metod plánování projektů je metoda WBS. Celý projekt je rozdělen na jednotlivé úkoly a k nim je stanoven časový harmonogram. Ze vzniklé hierarchické struktury jsou zřejmé jednotlivé úrovně, návaznosti jednotlivých úkolů a jednotlivým úkolům může být přidělen časový plán, rozpočet a odpovědný člen týmu.

Obr. č. 1 – Metoda WBS

Zdroj: [2], str. 143

Jednou ze základních metod plánování aktivit projektu je metoda kritické cesty (CPM). Ke každé činnosti je stanovena činnost následující a doba trvání. Z těchto informací je vytvořen síťový diagram, z něhož je určena kritická cesta, resp. nejkratší možná doba, za kterou lze projekt dokončit. Dále lze odvodit nejdříve možné a nejpozději nutné termíny začátků a dokončení jednotlivých činností a případné časové rezervy jednotlivých činností. Tzv. Ganttovy diagramy slouží ke znázornění souběžného průběhu činností. Projektové činnosti jsou znázorněny ve sloupcovém diagramu a délka jednotlivých sloupců představuje časovou náročnost dané aktivity.

Řízení projektu je dáno tzv. trojimperativem. Základní tři proměnné každého projektu (cíl, čas a náklady) lze zobrazit jako vrcholy trojúhelníka. Tyto tři proměnné jsou vzájemně závislé a nelze jednu z nich libovolně změnit, aniž by to ovlivnilo zbývající.

Cílem projektového řízení je tedy nalézt rovnováhu, která bude nejlépe odpovídat prioritám – nízkým nákladům, vysoké kvalitě, či včasnému dokončení projektu.

Fáze vyhodnocení nastává po fyzickém ukončení projektu, tj. v době, kdy by měl být cíl projektu naplněn. Je analyzován průběh předchozích fází a konečný stav je porovnáván s původním záměrem. Vyhodnocení efektů projektu je často možné až určitou dobu po fyzickém ukončení projektu, tj. až v době, kdy se výsledky dostatečně projeví.

2.2. Projektový cyklus z pohledu poskytovatele dotace

Projektový cyklus z pohledu poskytovatele dotace lze rozdělit do následujících fází:

- **programování**

Programování probíhá v jednotlivých programovacích obdobích. V souladu se Strategickými obecnými zásadami společenství, Národním rozvojovým plánem a Národním strategickým referenčním rámcem byl vypracován Operační program Životní prostředí. Po schválení podlehl pak další fázi programování, ve které byly zpracovány dokumenty, v nichž je podrobně popsáno fungování programu.

- **informace a komunikace**

Řídící orgán (Ministerstvo životního prostředí) je odpovědný za informování veřejnosti o programech spolufinancovaných Evropskou unií. Ve spolupráci se SFŽP a MŽP vznikl Komunikační plán OPŽP na období 2007-2013, který má zajistit transparentní poskytování podpory z evropských zdrojů zejména tím, že všechny relevantní informace budou široce dostupné všem dotčeným stranám. Komunikační plán OPŽP byl schválen Evropskou komisí. K zajištění požadované účinnosti Komunikačního plánu bylo při jeho tvorbě třeba vycházet ze znalostí výchozí situace. Cíle, nástroje, komunikační aktivity a cílové skupiny vychází z analýzy založené na výzkumech veřejného mínění na české i celoevropské úrovni týkající se zejména vnímání Evropské unie, fondů EU a životního prostředí. Globálním cílem Komunikačního plánu OPŽP je „zajistit, aby pomoc poskytovaná ze SF a FS byla transparentní pro všechny cílové skupiny veřejnosti, aktéry regionálního rozvoje a další potenciální cílové skupiny programu a současně zdůraznit roli Společenství pro tuto pomoc včetně pozitivní role OP Životní prostředí v regionech ČR²⁶.“ Z globálního cíle vychází dílčí specifické cíle a informační priority.

²⁶ [19], str. 15

Tab. č. 4 – Cíle Komunikačního plánu OPŽP

Globální cíl	Zajistit, aby pomoc poskytovaná v rámci programu z ERDF/FS byla transparentní pro veřejnost, pro aktéry regionálního rozvoje a pro cílové skupiny programu a zároveň zdůraznit roli, jakou hraje politika hospodářské a sociální soudržnosti EU a její nástroje			
Specifické cíle	1) Dostatečně kvalitně informovat potenciální příjemce a příjemce pomoci o možnostech podpory z OPŽP		2) Informovat širokou veřejnost o výsledcích a naplňování OPŽP a o úloze Společenství	3) Zajistit dostatečnou informovanost v rámci implementační struktury OPŽP
Informační priority	1) Zajištění komunikace s potenciálními příjemci	2) Zajištění komunikace s příjemci pomoci	3) Informování veřejnosti o výsledcích OP Životní prostředí	4) Zajištění informovanosti subjektů zapojených do realizace OP Životní prostředí

Zdroj: [19]

Pro jednotlivé cílové skupiny, tj. veřejnost, územní samosprávné celky, hospodářské a sociální partnery, potencionální příjemce pomoci a žadatele, příjemce pomoci, Monitorovací výbor OP Životní prostředí, Evropskou komisi a státní správu ČR, Řídící orgán OPŽP a Zprostředkující subjekt jsou stanoveny nástroje a komunikační opatření. Komunikace probíhá prostřednictvím webových stránek, televize, rozhlasu, tisku, jsou zřízena infocentra a bezplatná infolinka, jsou organizovány semináře a výstavy, vydávány publikace atd. Tyto aktivity jsou financovány z prostředků prioritní osy 8, oblast podpory 8.2 – Ostatní výdaje technické pomoci OPŽP.

• **hodnocení a výběr projektů**

První fáze hodnocení nastává po přijetí žádostí na krajské pracoviště SFŽP. Nejprve jsou posouzeny formální náležitosti, tj. zejména zda souhlasí požadovaná forma a obsah žádosti a zda je žádost náležitě podepsaná. Následuje kontrola přijatelnosti projektu, během které je kontrolováno splnění následujících podmínek:

- „projekt bude realizován na území České republiky, v případě projektů realizovaných v rámci prioritních os 5–7 pak s výjimkou území hl. m. Prahy,
- projekt je v souladu s příslušnou legislativou České republiky a Evropské unie,
- žádost je v souladu s programem OPŽP a příslušnými oblastmi podpory uvedenými v Implementačním dokumentu,

- žadatel splňuje definici pro konečného příjemce podpory uvedenou u příslušné oblasti / podoblasti podpory, a je správně určen jeho finanční profil (veřejné / soukromé zdroje),
- žadateli nebyl na daný projekt přidělen finanční příspěvek z ostatních operačních programů, Iniciativ Společenství a Programu rozvoje venkova
- projekt může být spolufinancován ze státních fondů, ostatních národních veřejných zdrojů a ze zdrojů mezinárodních finančních institucí do výše schváleného spolufinancování,
- podpora na projekt bude přidělena v souladu se zásadou „znečišťovatel platí.“²⁷

Každá prioritní osa, resp. oblast podpory má další specifické podmínky přijatelnosti, které jsou podrobně popsány v kapitole 6 Implementačního dokumentu. Žádosti, které splní požadavek formální a věcné správnosti jsou dále důkladně hodnoceny z hlediska technického, ekologického a ekonomického (v případě projektů generujících příjmy). Váha kritérií technických a ekologických je 50 % na celkovém hodnocení. Ekonomická kritéria jsou hodnocena jako součást technických kritérií. Projekty spadající na území regionů se soustředěnou podporou státu (viz Tab. č. 5) jsou podpořeny 10 % navíc z celkových obdržených bodů.

Tab. č. 5 - Vymezení regionů se soustředěnou podporou státu na roky 2010-2013

Strukturálně postižené regiony tvoří území okresů: Most, Chomutov, Teplice, Ústí n.L., Karviná, Nový Jičín, Sokolov
Hospodářsky slabé regiony tvoří území okresů: Tachov, Hodonín, Třebíč, Bruntál, Děčín, Jeseník, Přerov, Šumperk, Znojmo, Blansko, území bývalých vojenských újezdů Ralsko a Mladá
Regiony s vysoce nadprůměrnou nezaměstnaností tvoří území okresů: Česká Lípa, Jablonec n.N., Louny, Svitavy, Ostrava-město, Kroměříž Vsetín obcí s rozšířenou působností: Ostrov, Frýdlant, Světlá n.S., Králíky, Šternberk Uničov, Valašské Klobouky, Vítkov

Zdroj: Příloha k usnesení vlády ČR č. 141/2010 ze dne 22. 2. 2010 o Vymezení regionů se soustředěnou podporou státu na roky 2010-2013

V této fázi se k žádostem vyjadřují také Krajské pracovní skupiny, s jejichž stanoviskem jsou žádosti předány k posouzení Řídícímu výboru. Ten doporučí Řídícímu

²⁷ [14], str. 128

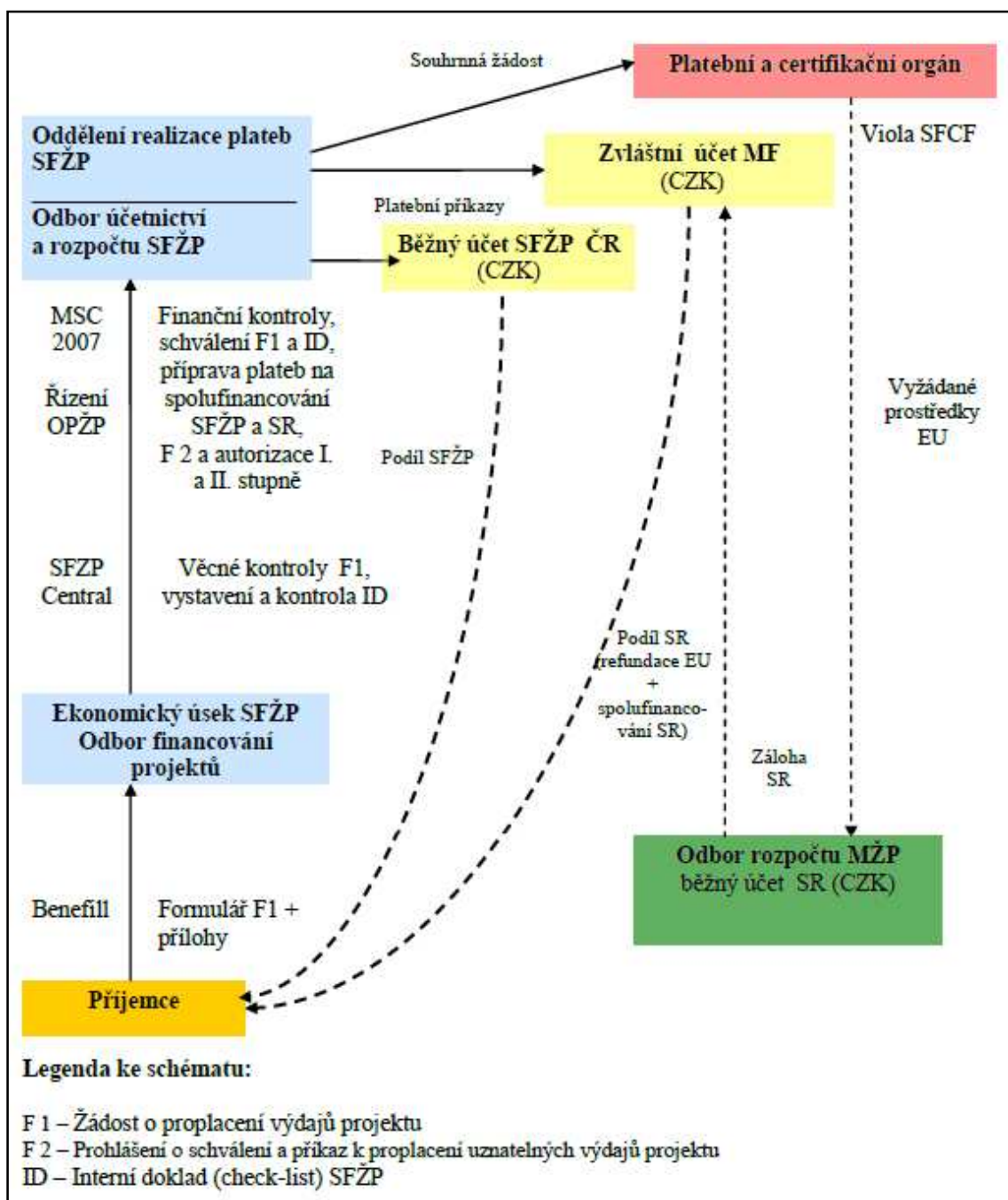
orgánu, tj. ministerstvu životního prostředí, projekty ke schválení. Konečným výstupem je registrace akce (zaslání registračního listu žadateli) a rozhodnutí ministra pro projekty spolufinancované ze SFŽP.

- **administrace a implementace projektů**

Administrace a implementace projektů zahrnuje širokou škálu aktivit spojených s podporovanými projekty. Jednou z nejdůležitějších aktivit, která spadá do této fáze projektového cyklu, je finanční řízení. Prostředky z EU jsou příjemcům podpory poskytovány prostřednictvím státního rozpočtu v souladu se zákonem č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a vyhláškou č. 560/2006 Sb., v platném znění. Tzv. předfinancování znamená, že příjemce vlastně dostává peníze ze státního rozpočtu a teprve poté dojde k přesunu daného objemu prostředků z EU zpět do státního rozpočtu. Příjemce nejprve zadává žádost o platbu do informačního systému Bene-fill. Žádost projde víceúrovňovou kontrolou na SFŽP a je zapracována do databází IS SFŽP Central, MSC2007–CENTRAL a ISPROFIN. Platba příjemci následně přijde ze dvou účtů: část spolufinancovaná ze SFŽP z účtu SFŽP ČR a část financovaná z ERDF (resp. FS a SR) ze zvláštního účtu zřízeného za tímto účelem ministerstvem financí. Na základě souhrnných žádostí o platbu, které ve stanovených termínech vystavuje SFŽP, provádí Platební a certifikační orgán refundaci, tj. převod objemu prostředků, které byly již příjemcům podpory vyplaceny zpět na účet, ze kterého platba proběhla. Tato transakce je zaúčtována do informačního systému Viola SFCF. Celý proces je zobrazen na obr. č. 2. Zadávání obdobných informací do více systémů podle pracovníků Ministerstva životního prostředí „neúměrně a zbytečně zmnožuje administrativní náročnost...a vede ke zpoždování plateb²⁸.“ Na přelomu roku navíc dochází v souvislosti s tvorbou státního závěrečného účtu k tzv. překlápění databáze a v tomto období musí být financování a vydávání Rozhodnutí o poskytnutí dotace pozastaveno.

²⁸ Priorita - Informační zpravodaj Operačního programu Životní prostředí, č.3/2010, str. 16

Obr. č. 2 – Proces financování v OPŽP

Zdroj: [14], str. 187

Další důležitou aktivitou je monitorování, tj. soustavné monitorování realizace a hodnocení na základě předem stanovených indikátorů, které mají zajistit měřitelnost plnění cílů OPŽP. Používány jsou indikátory finanční, kontextové, centrální, doplňkové, indikátory výstupu, výsledku, dopadu a tzv. „Core“ indikátory. Monitorovány jsou jednotlivé projekty (zejména prostřednictvím pravidelných monitorovacích zpráv, které žadatelé vyplňují v BENE-FILLu) a operační program jako takový (na základě agregace

indikátorů pro jednotlivé projekty). Systémem zastřešujícím monitoring je MSC2007 (Monitorovací systém strukturálních fondů a Fondu soudržnosti), který v sobě zahrnuje výše zmíněné moduly SFZP Central, MSC2007 – CENTRAL a BENE-FILL. Z článku 67 Nařízení Rady (ES) č. 1083/2006 vyplývá povinnost každoročně zpracovat Výroční zprávu a závěrečnou zprávu o provádění a předložit ji ke kontrole EK. Zprávu zpracovává odbor fondů EU Ministerstva životního prostředí.

- **evaluace a audit**

Povinnost hodnocení operačních programů vyplývá z čl. 47 Nařízení Rady (ES) č. 1083/2006. Cílem je „zvýšení kvality a efektivnosti pomoci poskytované z Fondů EU a její konzistence s cíli Evropské unie a České republiky, zdokonalení strategie a zefektivnění implementace operačního programu, zkoumání specifických strukturálních problémů České republiky a udržitelného rozvoje ve vztahu k předmětu operačního programu“²⁹.“ Hodnocení se dělí na hodnocení strategické povahy, rámci kterého je posuzován vývoj programu a jeho výstupem mají být Strategické zprávy předkládané EK, a hodnocení operativní povahy, které probíhá v rámci monitorování programu. Plán hodnocení OPŽP je zapracován do Evaluačního plánu Operačního programu Životní prostředí na programové období 2007-2013.

Odpovědným auditním orgánem je Ministerstvo financí, resp. Centrální harmonizační jednotka pro finanční kontrolu. Audit je prováděn podle vnitrostátních předpisů, Nařízení Rady (ES) 1083/2006 a Nařízení Rady (ES) 1828/2006, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 1083/2006 o obecných ustanoveních týkajících se Evropského fondu pro regionální rozvoj, Evropského sociálního fondu a Fondu soudržnosti a k nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1080/2006 o Evropském fondu pro regionální rozvoj. Pověřeným subjektem je odbor interního auditu a finanční kontroly MŽP. Dalšími subjekty, které vykonávají kontrolní činnost, jsou NKÚ, Evropská komise a Evropský účetní dvůr. Na obr. č. 3 je shrnutí hodnocení systémů dohledu a kontroly a výsledků kontroly reprezentativních vzorků operací za rok 2008 provedené Evropským účetním dvorem. Výsledkem pro oblast Soudržnosti je, že „některá kontrolní opatření fungují náležitým způsobem, zatímco jiná nikoliv“³⁰ a rozpětí míry chyb je větší než 5 %.

²⁹ [13], str. 173

³⁰ [35] str. 5

Obr. č. 3 – Závěry kontroly Evropského účetního dvora za rok 2008

	Posouzení systémů	Rozpětí míry chyb
Příjmy		
Zemědělství a přírodní zdroje: 55 miliard EUR	 2	 3
Soudržnost: 36,6 miliardy EUR	 4	
Výzkum, energie a doprava: 7,5 miliardy EUR		
Vnější pomoc, rozvoj a rozšíření: 6,2 miliardy EUR		
Vzdělávání a občanství: 1,7 miliardy EUR		
Hospodářské a finanční věci: 0,6 miliardy EUR	 5	 6
Správní a jiné výdaje: 8,5 miliardy EUR		

Hodnocení systémů dohledu a kontroly	
	Neúčelné
	Částečně účelné ⁷
	Účelné

Rozpětí míry chyb	
	míra chyb > 5 %
	2 % ≤ míra chyb ≤ 5 %
	míra chyb < 2 % (pod prahem významnosti)

Zdroj: [35], str. 4

2.3. Projektový cyklus z pohledu žadatele

Fáze projektového cyklu z pohledu žadatele jsou logicky odlišné od fází projektového cyklu z pohledu poskytovatele dotace. Jednotlivé aktivity se však do jisté míry prolínají a odráží se právě v druhém projektovém cyklu. Např. zmíněná fáze informace a komunikace v projektovém cyklu poskytovatele dotace ovlivňuje fázi realizace projektového cyklu žadatele. Z komunikačního plánu OPŽP vyplývá povinnost žadatele informovat veřejnost o tom, že je jeho projekt financován z EU. Tím je také částečně splněn požadavek na poskytovatele dotace, který má zajistit informování veřejnosti o možnostech podpory z EU. Dalším příkladem vzájemného prolínání se těchto dvou projektových cyklů je monitoring. Agregací dat z monitorovacích zpráv jednotlivých projektů dochází k evaluaci programu jako celku a tato informace je podkladem pro

výroční zprávy či souhrnnou závěrečnou zprávu. Jedním z možných označení fází projektového cyklu žadatele je: přípravná fáze, podání žádosti, zadávací řízení, realizace a financování projektu a monitoring.

2.3.1. Přípravná fáze

Základním problémem v přípravné fázi je správné posouzení dané situace a možnosti realizace projektu. V momentě, kdy je projektový záměr vydefinován, je třeba ověřit, zda má charakteristiky projektů podporovaných v rámci OPŽP. Je žádoucí prostudovat si alespoň základní dokumenty související s Operačním programem Životní prostředí a zkontrolovat, zda výchozí situace není v rozporu s podmínkami OPŽP a zda neexistují takové překážky nebo rizika, které by byly nepřekonatelné. V Implementačním dokumentu OPŽP jsou popsány aktivity, které je možné podpořit. Prvním krokem je tedy zařazení daného záměru do prioritní osy a oblasti podpory. OPŽP má také nároky na typ žadatele (jeho právní formu). Ne každý žadatel je pro danou oblast podpory přijatelný. Např. obce a města nemohou žádat o podporu v podoblasti 1.1.2 – Snížení znečištění z průmyslových zdrojů. U každé prioritní osy je stanovena jiná maximální výše podpory, jiný zdroj financování (ERDF, FS) a u některých prioritních os jsou stanoveny minimální, resp. maximální způsobilé výdaje na projekt. Prioritní osy mají také různá územní omezení (rozhodné je místo realizace projektu). Některé projekty je možné realizovat na celém území ČR, jiné nelze realizovat na území hl. m. Prahy (jedná se o prioritní osy 5, 6 a 7, které jsou financované z ERDF), v prioritní ose 3 je např. požadavek, že opatření v rámci jedné žádosti musí spadat pouze do jednoho okresu. Další požadavky, které je nutné splnit, jsou uvedeny v kapitole 6 – Výběrová kritéria a kritéria přijatelnosti Implementačního dokumentu OPŽP.

Podpora je stanovena na základě způsobilých výdajů projektu, nikoliv tedy na základě celkových výdajů. Po důkladném prostudování způsobilosti výdajů (kap. 5 Implementačního dokumentu OPŽP) může žadatel dojít k závěru, že náklady, které by musel financovat z vlastních zdrojů, jsou příliš vysoké. Rozdělení způsobilých výdajů (uznatelných nákladů) je stanoveno v Implementačním dokumentu a vychází z nařízení Rady č. 1083/2006 a č. 1828/2006 a Pravidel způsobilých výdajů pro programy spolufinancované ze strukturálních fondů a Fondu soudržnosti na programové období 2007—2013. Pro zařazení mezi způsobilé výdaje jsou stanovena obecná pravidla platná pro všechny prioritní osy a dále specifická pravidla pro jednotlivé oblasti, resp. podoblasti podpory. Základním požadavkem na způsobilé výdaje je jejich vynaložení

v souvislosti s projektem a v souladu s cíli OPŽP. Musí být vedeny v účetnictví nebo daňové evidenci a jejich zaplacení musí být doloženo bankovním výpisem. Z hlediska časového je způsobilý výdaj takový výdaj, který byl vynaložen po datu akceptace žádosti SFŽP. Některé výdaje (např. výdaje na zpracování žádosti, DSP, DÚŘ, FEA, nákup pozemků aj.) mohou být uskutečněny i před tímto termínem způsobilosti, ale ne dříve než 1. ledna 2007. Zpracování žádosti včetně požadovaných dokumentů, finanční a ekonomické analýzy (pokud je požadována) a studie proveditelnosti (pokud je požadována) jsou uznatelným nákladem. Uznatelným nákladem jsou také náklady na zpracování projektové dokumentace na realizaci daného opatření v jednotlivých fázích rozpracovanosti, tj. dokumentace pro územní řízení, dokumentace pro ohlášení stavby, dokumentace ke stavebnímu povolení, zadávací dokumentace, dokumentace pro provádění stavby a dokumentace skutečného provedení. Pokud jsou v rámci projektu organizována výběrová řízení, jsou výdaje s tím spojené neuznatelným nákladem s výjimkou organizace výběrového řízení na dodavatele stavby. V případě, že je konečný příjemce podpory plátcem DPH a uplatňuje nárok na odpočet DPH u finančního úřadu, je pro něho DPH tedy nezpůsobilým výdajem. U neplátce DPH je daň z přidané hodnoty uznatelným nákladem, příjemce tento náklad může zahrnout do celkových způsobilých výdajů projektu a dostat tak příslušné procento podpory. Výdaje související s povinností propagace a publicity (náklady na velkoplošný informační panel a pamětní desku³¹) jsou součástí způsobilých výdajů u všech prioritních os OPŽP. Dalšími způsobilými výdaji jsou výdaje na nákup pozemků, který byl uskutečněn maximálně 18 měsíců před předložením žádosti o podporu. Výdaje na nákup staveb jsou uznatelné, pokud v posledních 5 letech před registrací žádosti majitel stavby neobdržel dotaci z veřejných zdrojů na nákup dané stavby. Do způsobilých výdajů mohou vstupovat také práce, tj. „dodávky a/nebo služby, které nejsou zahrnuté v předmětu díla dle smlouvy a zhotovitel se s objednatelem dohodl na jejich provedení“³². Takto vzniklé vícenáklady jsou způsobilé, pokud jsou objektivní, věcně správné, nepředvídatelné a maximálně do výše projektové rezervy definované v Rozhodnutí o poskytnutí dotace a/nebo do výše vzniklých méněprací, které však nesmí ovlivnit splnění cílů projektu. Některé výdaje jsou uznatelné pouze do určité výše (dané procenty) celkových způsobilých přímých realizačních výdajů projektu. Výdaje na přípravu projektu jsou způsobilé maximálně do výše 5 % z celkových způsobilých

³¹ u projektů nad 25 mil. Kč patří ke způsobilým výdajům navíc výdaje na slavnostní zahájení a ukončení

³² [14] str. 108

přímých realizačních výdajů projektu. Výdaje na činnost technického dozoru investora a autorského dozoru (u projektů do 300 mil. Kč) jsou způsobilé maximálně do výše 3 % z celkových způsobilých přímých realizačních výdajů projektu. Výdaje na nákup pozemků jsou způsobilé do výše 10 % z celkových způsobilých přímých realizačních výdajů projektu. U staveb jsou limity způsobilosti v jednotlivých prioritních osách odlišné.

K určení výše podpory je také nutné zodpovědět otázku veřejné podpory. V případě, že projekt podléhá podmínkám veřejné podpory, je výše podpory stanovena podle příslušného předpisu týkajícího se daného druhu veřejné podpory. Není tedy nutné zpracovávat finanční analýzu ani v případě, že projekt vytváří příjmy. Čl. 87 Smlouvy o založení Evropského společenství stanoví, že „podpory poskytované v jakékoli formě státem nebo ze státních prostředků, které narušují nebo mohou narušit hospodářskou soutěž tím, že zvýhodňují určité podniky nebo určitá odvětví výroby, jsou, pokud ovlivňují obchod mezi členskými státy, neslučitelné se společným trhem, nestanoví-li tato smlouva jinak.“ V případě OPŽP je splněna podmínka, že se jedná o podporu poskytnutou členským státem nebo ze státních prostředků. Musí být tedy posouzena otázka narušení hospodářské soutěže a vliv projektu na obchod mezi členskými státy. V případě že jsou i tyto dva znaky splněny, je možno podporu poskytnout za podmínek pro veřejnou podporu. Jednou z možností je poskytnutí podpory podle pravidla de minimis. Z tohoto pravidla, upraveného v Nařízení komise (ES) č. 1998/2006, vyplývá, že i při splnění všech znaků veřejné podpory se o veřejnou podporu nejedná, pokud výše podpory pro jednoho žadatele ve třech po sobě následujících letech nepřesáhne 200 000 EUR.³³ Další možností je poskytnutí podpory podle Blokové výjimky (GBER), které vyplývá z Nařízení komise (ES) č. 800/2008. Jsou zde stanoveny oblasti, v rámci nichž lze (do určité hraniční hodnoty) podporu poskytnout. V rámci OPŽP lze takto čerpat podporu v oblastech regionální podpory, podpory malým a středním podnikům a podpory na ochranu životního prostředí. Takovéto projekty však musí být individuálně schváleny Evropskou komisí. Aktuálně lze čerpat podporu v rámci OPŽP i podle Dočasného rámce Společenství pro opatření státní podpory zlepšující přístup k financování za současné finanční a hospodářské krize (2009/C 16/01). Toto opatření platí pro podniky, které se v souvislosti s finanční a hospodářskou krizí dostaly do obtíží a lze ji čerpat do konce roku 2010.

³³ [14], str. 154

Důkladná příprava projektu a co nejkomplexnější nastudování všech požadavků stanovených OPŽP jsou velmi důležité. V projektech financovaných z EU rozhoduje přípravná fáze o přidělení či nepřidělení dotace. Případný neúspěch má často za následek, že projekt nemůže být vůbec realizován. V případě akceptace žádosti jsou v registračním listu akce stanoveny parametry projektu, které je žadatel povinen dodržet a zjištěné nedostatky prakticky nelze upravovat. „Chyba vnesená do projektu v této fázi bývá často velmi obtížně odstranitelná, žádost o podporu často neodpovídá skutečným potřebám, to se přenáší až do fáze realizace stavby, kdy se napravují nedostatky, ke kterým by třeba nemuselo dojít³⁴.“

2.3.2. Podání žádosti

Žádosti jsou podávány v rámci výzev pro podávání žádostí o poskytnutí podpory v rámci OPŽP, které vypisuje Ministerstvo životního prostředí. Žádost musí kromě všech příslušných dokumentů odpovídat i dané výzvě, ve které jsou konkrétně specifikovány podmínky, za kterých je možné žádost podat. Výzvy bývají vypisovány pro jednu nebo více prioritních os, samostatně pro velké projekty, jen pro určitý okruh žadatelů apod. Z tabulky č. 6 je patrné, že nejvíce výzev bylo zatím vypsáno pro prioritní osu 1, což odpovídá faktu, že podíl této osy na celkové alokaci prostředků je 40,4 %.

Tab. č. 6 – Historie výzev v rámci OPŽP

	prioritní osa						
	1	2	3	4	5	6	7
I. výzva							
II. výzva							
III. výzva							
IV. výzva							
V. výzva							
VI. výzva							
VII. výzva							
VIII. výzva							
IX. výzva							
X. výzva							
XI. výzva							
XII. výzva							
XIII. výzva							
XIV. výzva							
XV. výzva							
XVI. výzva							

³⁴ [28], str. 12

	prioritní osa						
	1	2	3	4	5	6	7
XVII. výzva							
XVIII. výzva							
XIX. výzva							
XX. výzva							
XXI. výzva							
XXII. výzva							

Zdroj: Harmonogram výzev. [online]. [cit. 6. 8. 2010]. Dostupný z WWW: www.opzp.cz/sekce/348/harmonogram-vyzev/

Po vypsání výzvy je třeba zkontrolovat, zda parametry projektu odpovídají kromě aktuálních verzí příslušných dokumentů i požadavkům stanoveným ve výzvě. V kladném případě lze přistoupit k elektronickému vyplnění žádosti a ke kompletaci požadovaných příloh. Nejprve je nutné založit si v informačním systému Bene-fill uživatelský účet. Jeho prostřednictvím je pak možné podat i více než jednu žádost a probíhá zde komunikace s pracovníky SFŽP. Informační systém SFŽP-CENTRAL, který používají, pracuje s daty zadávanými žadateli do systému Bene-fill. Při vytváření nové žádosti je třeba vyplnit tematicky členěné záložky (viz obr. č. 4), jejichž obsah často závisí na vyplnění záložky předchozí. V záložce A jsou vyplněny základní informace týkající se prioritní osy a charakteristiky žadatele. Následuje záložka B, kde je vyplněn název projektu a jeho stručná charakteristika a záložka C obsahující identifikační údaje žadatele. Složitější je vyplňování záložky D, jejímž cílem je souhrnná informace o ekonomické situaci žadatele. Forma tabulky v této záložce závisí na právní formě žadatele uvedené v záložce předchozí, podle toho jsou vyplňovány některé z následujících tabulek: přehled o tvorbě a potřebě finančních zdrojů včetně projektu, tok peněžní hotovosti cash flow včetně projektu, přijaté a plánované úvěry, půjčky, návratné finanční výpomoci, vystavené záruky, ručitelská prohlášení. Záložka D je vyplňována v tisících korun, oproti tomu záložka E – Financování se vyplňuje v korunách a částky jsou uváděny včetně DPH. V závislosti na předchozím uvedení typu žadatele a projektu (zda se jedná podporu v rámci veřejné podpory a zda jde o projekt generující příjmy) jsou vytvořeny příslušné tabulky obsahující informace o výdajích na projekt (způsobilých a nezpůsobilých) a rozdělení financování na podporu z OPŽP a dofinancování žadatele. V rámci záložky E existuje ještě záložka E – Křížové financování, která slouží pouze pro projekty v rámci prioritní osy 7. Křížové financování je zakotveno v čl. 34, odst. 2 Nařízení Rady (ES) č. 1083/2006: „Aniž jsou dotčeny odchylky stanovené ve zvláštních nařízeních o фонdech, mohou Evropský fond

pro regionální rozvoj a Evropský sociální fond doplňkovým způsobem a v rámci limitu 10 % financování Společenství na každou prioritní osu operačního programu financovat opatření spadající do oblasti pomoci z druhého z těchto fondů, pokud jsou tato opatření nezbytná pro uspokojivé provádění operace a přímo s ní souvisí.“ Záložka F, G zachycuje Vliv na rovné příležitosti a Vliv na udržitelný rozvoj a životní prostředí. Do záložky H jsou vyplněny údaje o veřejných zakázkách již proběhlých i plánovaných s předpokládaným datem jejich vyhlášení. Pokud se jedná o skupinový projekt, vyplňuje se záložka J – Přínosy opatření. V případě jednoho projektu se vyplňuje záložka J2 – Přínosy opatření. Záložka J, resp. J2 je generována v závislosti na předchozím vyplnění záložky A. Např. pro prioritní osu 3 jsou zde vyplňovány následující informace: Ekologické přínosy navrhovaného opatření - bilance emitovaných látek do ovzduší a Technické, ekologické a ekonomické parametry navrhovaného opatření. Záložka I – veřejná podpora je vyplňována pouze u projektů, které spadají do oblasti veřejné podpory (závisí tedy na informaci uvedené v záložce B). Poté jsou zde vyplněny informace o podpoře de minimis, dle GBER nebo na základě pověření službou obecního hospodářského zájmu. Záložka L obsahuje čestné prohlášení o bezdlužnosti, čestné prohlášení žadatele, že mu nebyl na daný projekt přidělen jiný finanční příspěvek, čestné prohlášení o pravdivosti údajů souvisejících s DPH a čestné prohlášení o zajištění celkových vlastních zdrojů. Tato čestná prohlášení musí být podepsaná statutárním zástupcem žádajícího subjektu. Vyplnění záložky M – Provozní situace závisí na zvolené prioritní ose a informacích vyplněných v záložce B. Základní informací je popis provozní situace a stav provozování – zda bude nový provozovatel vybrán nebo zda bude infrastrukturu provozovat stávající provozovatel. Nakonec je třeba vyplnit záložku Přílohy, kde jsou uvedeny požadované přílohy specifikované v příloze 1 aktuální Směrnice MŽP, informace o počtu stran (buď 1 nebo KPL – komplet), vydavateli, typu dokumentu (originál, kopie) a dále datum a číslo jednací, pokud ho dokument má. Lze přidat i jiné přílohy než ty, které jsou generovány automaticky a to vyplněním formuláře „Přidat novou přílohu.“

Obr. č. 4 – Záložky žádosti

✓ Program (A)
→ Projekt (B)
→ Žadatel (C)
→ Ekonomické údaje (D)
→ Křížové financování (E)
→ Financování (E)
→ Rovné příležitosti (F, G)
→ Veřejné zakázky (H)
→ Přínosy opatření (J)
→ Přínosy opatření (J2)
→ Veřejná podpora (I)
→ Čestné prohlášení (L)
→ Provozní situace (M)

Zdroj: Bene-fill

Kompletní žádost je třeba odeslat elektronicky a zároveň 2x vytisknout a podepsanou³⁵ se všemi přílohami doručit na příslušné krajské pracoviště SFŽP.³⁶ V případě, že je součástí žádosti finanční analýza, přikládá se i elektronická verze na CD. Vzorové označení obálky, resp. krabice se žádostí je uvedeno v Příručce pro žadatele:

Obr. č. 5 – Vzorové označení obálky / krabice

Jméno a adresa žadatele	
ID: xxxxxx	NEOTVÍRAT!
Operační program Životní prostředí	Adresa příslušného
Výzva číslo:	podacího místa – podle
Prioritní osa:	místa realizace projektu
Oblast podpory:	
Název projektu:	
Místo realizace projektu (kraj):	

Zdroj: [22], str. 34

³⁵ ve Směrnici MŽP 4/2010 není již požadavek na parafování každé ze stran žádosti

³⁶ V případě prioritní osy 6 a podoblasti podpory 1.3.2 jsou žádosti doručovány na příslušné pracoviště AOPK, u velkých projektů přímo na pracoviště SFŽP v Praze

2.3.3. Zadávací řízení

Finance poskytnuté ze strukturálních fondů (OPŽP) patří do veřejných financí, proto je potřeba řídit se zákonem o veřejných zakázkách č. 137/2006 Sb., resp. závaznými pravidly pro zadávání veřejných zakázek. Každý operační program má odlišná závazná pravidla pro zadávání veřejných zakázek, v rámci OPŽP se jedná Závazné pokyny pro žadatele a příjemce podpory v OPŽP. Dodržování předpisů týkajících se zadávání veřejných zakázek je při žádání o podporu kontrolováno a dokumenty týkající se průběhu zadávacích řízení jsou dokládány na SFŽP. Podle § 18 odst. 3 ZVZ není zadavatel povinen zadávat zakázky malého rozsahu podle zákona o veřejných zakázkách. Zakázky malého rozsahu v rámci OPŽP se tedy řídí Závaznými pokyny pro žadatele a příjemce podpory v OPŽP. Dokument Metodika zadávání veřejných zakázek podle zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách a metodika zadávání zakázek financovaných ze zdrojů Evropské unie ve znění změn a doplňků zpracovaných pro Státní fond životního prostředí České republiky³⁷ je závazný výklad zákona o veřejných zakázkách a slouží jako pomůcka při zadávání veřejných zakázek.

2.3.3.1. Zadávací řízení podle zákona 137/2006 Sb.

Veřejnou zakázkou podle zákona o veřejných zakázkách se rozumí „zakázka realizovaná na základě smlouvy mezi zadavatelem a jedním či více dodavateli, jejímž předmětem je úplatné poskytnutí dodávek či služeb nebo úplatné provedení stavebních prací. Veřejná zakázka, kterou je zadavatel povinen zadat podle tohoto zákona, musí být realizována na základě písemné smlouvy³⁸.“

Zadavatel veřejné zakázky může být veřejný, sektorový nebo dotovaný. Veřejným dodavatelem je ČR, státní příspěvková organizace, územní samosprávný celek, jimi zřizované příspěvkové organizace atd. Dotovaný zadavatel je právnická nebo fyzická osoba, která zadává veřejnou zakázku hrazenou z více než 50 % veřejným zadavatelem. Sektorový zadavatel vykonává relevantní činnost podle §4 ZVZ – působí tak např. v odvětvích plynárenství, teplárenství, elektroenergetiky, vodárenství, dopravních sítí, poštovních služeb aj.

Podle předmětu se veřejné zakázky dělí na veřejné zakázky na dodávky, stavební práce a služby. Přesná definice těchto tří kategorií je uvedena v § 8, 9 a 10 zákona o veřejných zakázkách. Předmětem veřejné zakázky na dodávky je pořízení věci, popř. poskytnutí

³⁷ [27]

³⁸ § 7 ZVZ

služby spočívající v umístění, montáži či uvedení takového zboží do provozu, pokud tyto činnosti nejsou základním účelem veřejné zakázky, avšak jsou nezbytné ke splnění veřejné zakázky na dodávky. Předmětem veřejné zakázky na stavební práce je provedení stavebních prací dále specifikovaných v ZVZ. Veřejnou zakázkou na služby se rozumí veřejná zakázka, jejímž předmětem nejsou dodávky ani stavební práce.

Podle rozsahu se veřejné zakázky dělí na zakázky malého rozsahu, podlimitní zakázky a nadlimitní zakázky. Finanční limity, podle kterých jsou zakázky řazeny do těchto kategorií, jsou uvedeny v následující tabulce:

Tab. č. 7: Veřejné zakázky podle výše předpokládané hodnoty (bez DPH)

	předpokládaná hodnota veřejné zakázky na:		
	dodávky	služby	stavební práce
nadlimitní			
<i>ČR, státní příspěvková organizace</i>	> 3 236 000	> 3 236 000	> 125 451 000
<i>územní samosprávný celek, jím zřízená příspěvková organizace + jiná právnická osoba</i>	> 4 997 000	> 4 997 000	> 125 451 000
<i>sektorový zadavatel</i>	> 10 020 000	> 10 020 000	> 125 451 000
podlimitní	> 2 000 000	> 2 000 000	> 6 000 000
malého rozsahu	< 2 000 000	< 2 000 000	< 6 000 000

Zdroj: NV č. 474/2009 Sb., ZVZ

Postupy zadávacího řízení se liší podle jednotlivých druhů veřejných zakázek a také podle druhu zadávacího řízení. Zákon o veřejných zakázkách vymezuje následující druhy zadávacích řízení: otevřené řízení, užší řízení, jednací řízení s uveřejněním, jednací řízení bez uveřejnění, soutěžní dialog, zjednodušené podlimitní řízení a soutěž o návrh.

Zadávací řízení lze zahájit dvěma způsoby: odesláním výzvy k podání nabídky nebo uveřejněním oznámení o zahájení zadávacího řízení. Zadávací dokumentace musí obsahovat alespoň informace uvedené v §44 odst. 3 ZVZ. Obchodní podmínky mohou být zpracovány ve formě formuláře popř. návrhu smlouvy o dílo nebo jsou pouze vyjmenovány a uchazeč se jimi řídí při zpracování vlastního návrhu smlouvy o dílo. Do obchodních podmínek patří dodací podmínky, servisní podmínky, záruční podmínky a platební podmínky. Vymezení předmětu plnění veřejné zakázky se podle § 47 ZVZ provádí pomocí slovníku CPV (Common Procurement Vocabulary), který byl zaveden z důvodu potřeby unifikace klasifikací veřejných zakázek v Evropské unii. Zadavatel

zde vybírá devítimístný kód, který nejlépe odpovídá předmětu zakázky. Např. pro stavební práce na výstavbě kanalizačních sítí je stanoven kód 45232410-9. Používání CPV je upraveno v nařízení Komise (ES) č. 213/2008 ze dne 28. listopadu 2007, kterým se mění nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 2195/2002 o společném slovníku pro veřejné zakázky (CPV) a směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/17/ES a 2004/18/ES o postupech při zadávání zakázek, pokud jde o přezkum CPV. Zadávací dokumentace musí dále obsahovat informaci o tom, zda zadavatel připouští možnost podání variantních nabídek, tj. zda připouští možnost splnění předmětu různými způsoby. Variantní nabídky lze podávat pouze v případě, že jsou nabídky hodnoceny podle kritéria ekonomické výhodnosti. Také je nutné uvést předpokládanou hodnotu veřejné zakázky, požadovaný způsob zpracování nabídkové ceny a podmínky a požadavky na zpracování nabídky (např. jazyk nabídky, řazení). Hodnotícím kritériem může být nejnižší nabídková cena nebo ekonomická výhodnost. V případě, že hodnotícím kritériem je ekonomická výhodnost, stanoví zadavatel dílčí hodnotící kritéria a přiřadí jim váhy.

Významnou součástí zadávací dokumentace (pokud není odděleně kvalifikační dokumentace) jsou také požadavky na kvalifikaci uchazečů. V případě veřejného zadavatele se kvalifikační předpoklady řídí § 50 až 62 ZVZ. U sektorového zadavatele je úprava „mírnější“ a řídí se § 63 až 65. Veřejný žadatel je povinen požadovat základní kvalifikační předpoklady podle § 53 ZVZ. Dále může zadavatel požadovat doložení splnění profesních kvalifikačních předpokladů (např. výpis z obchodního rejstříku, doklad osvědčující odbornou způsobilost, aj.), splnění ekonomických a finančních kvalifikačních předpokladů (např. doložení pojistné smlouvy s určitou výší pojistné částky) a technických kvalifikačních předpokladů (např. seznam významných dodávek). Splnění kvalifikačních předpokladů lze prokázat předložením požadovaných dokumentů, výpisem ze seznamu kvalifikovaných dodavatelů nebo certifikátem osvědčujícím zápis do systému certifikovaných dodavatelů. V případě zadání zakázky v otevřeném řízení nebo v jednacím řízení bez uveřejnění nemusí sektorový zadavatel požadovat splnění žádných kvalifikačních předpokladů. V případě užšího řízení nebo jednacího řízení s uveřejněním má zadavatel tuto povinnost. Jelikož u sektorového zadavatele jsou tyto požadavky odlišné od veřejného zadavatele a neřídí se § 50 až 62 ZVZ, nenazývají se požadavky „kvalifikační předpoklady“ jako u veřejného zadavatele, ale „kvalifikační požadavky sektorového zadavatele.“ Kvalifikační požadavky

sektorového zadavatele musí být objektivní a musí umožnit objektivní posouzení kvalifikace dodavatele.

Ze strany SFŽP je zadávací řízení v případě zakázek na stavební práce kontrolováno průběžně, u ostatních dvou druhů ex post. V rámci kontroly zadávacích podmínek je kontrolována zadávací dokumentace a výzva k podání nabídky, resp. oznámení o zakázce. Při kontrole úkonů zadavatele v rámci zadávacího řízení jsou ke kontrole předkládány následující doklady³⁹:

- prohlášení, že v uveřejněném oznámení/výzvě a zadávací dokumentaci nebyly prováděny úpravy nebo specifikaci a důvody provedení těchto oprav;
- žádosti o dodatečné informace k zadávací dokumentaci, včetně odpovědí na tyto žádosti nebo prohlášení, že takovéto žádosti nebyly podány;
- protokol o otevírání obálek;
- záznam o posouzení kvalifikace (může být součástí zprávy o posouzení a hodnocení nabídek, nebo protokolu z jednání hodnotící komise);
- zprávu o posouzení a hodnocení nabídek;
- prohlášení každého člena hodnotící komise o jeho nepodjatosti;
- rozhodnutí zadavatele o vyloučení uchazeče ze zadávacího řízení nebo prohlášení zadavatele, že ze zadávacího řízení nebyl žádný uchazeč vyloučen;
- oznámení o výběru nejvhodnější nabídky včetně dokladů prokazujících, že ho zadavatel odeslal všem uchazečům, kteří nebyli vyloučeni ze zadávacího řízení;
- sdělení, jakým způsobem zadavatel vyřídil námitky podané proti výsledku zadávacího řízení, případně prohlášení, že proti výsledku nebyly podány žádné námitky;
- nabídku vybraného uchazeče;
- kopii smlouvy s vybraným uchazečem
- písemnou zprávu zadavatele (pouze pokud šlo o nadlimitní zakázku);
- případně další dokumenty stanovené manažerem projektu.

Doklady uvedené v 1., 2., 7. a 9. bodě mohou být uvedeny v jednom dokumentu. Použit lze Prohlášení zadavatele, jehož vzor je ke stažení v elektronickém prostředí Bene-fill⁴⁰. U projektů s celkovými náklady přesahujícími 10 000 000 Kč se zástupce SFŽP účastní

³⁹ [21], str. 36

⁴⁰ BENE-FILL. Dokumenty ke stažení. [online]. [cit. 4. 8. 2010]. Dostupný z WWW: <http://benefill2.opzp.cz/generalAttachments.html>

jednání hodnotící komise, na kterém je sestavena zpráva o posouzení a hodnocení nabídek. Pokud náklady projektu překročí 300 mil. Kč, účastní se zástupce SFŽP všech jednání hodnotící komise.

2.3.3.2. Zadávací řízení mimo režim zákona

Zadavatel zakázky malého rozsahu a zakázky, která nemusí být zadána podle ZVZ (např. zakázky, pro které platí obecné výjimky z působnosti ZVZ uvedené v § 18) má povinnost dodržovat zásady specifikované v § 6 ZVZ, tj. zásady transparentnosti, rovného zacházení a zákazu diskriminace. V rámci OPŽP se zadavatel v případě veřejné zakázky, která nepodléhá režimu ZVZ, musí řídit Závaznými pokyny pro žadatele a příjemce podpory. Zadávacímu řízení je v nich věnována kapitola 4. Zakázky jsou zde děleny do pěti skupin:

Tab. č. 8 - Rozdělení zakázek

		hodnota (v Kč bez DPH)	
		stavební práce	ostatní
zakázky malého rozsahu	1. kategorie	< 200 000	< 600 000
	2. kategorie	200 000 až 800 000	600 000 až 3 000 000
	3. kategorie	800 000 až 2 000 000	3 000 000 až 6 000 000
zakázky s vyšší hodnotou	1. kategorie	< 20 000 000	< 20 000 000
	2. kategorie	≥ 20 000 000	≥ 20 000 000

Zdroj: [21], str. 29, 30

Výběrové řízení je zahájeno odesláním výzvy konkrétním zájemcům. Navíc lze uveřejnit oznámení o zahájení výběrového řízení. Obce a kraje mají povinnost oznámení zveřejnit na úřední desce. Oznámení musí mj. obsahovat informaci o tom, že se nejedná o zadávací řízení podle ZVZ a odkaz na OPŽP a EU včetně symbolu Evropské unie (vlajky). Požadavky na obsah zadávací dokumentace jsou obdobné jako v ZVZ. Namísto obchodních podmínek je zde pouze požadavek uvedení doby a místa plnění. V případě, že hodnotícím kritériem je ekonomická výhodnost nabídky, musí mít v případě dodávek na stavební práce nabídková cena váhu min. 80 %, u dalších dvou druhů 60 %. Některá hodnotící kritéria (např. sankce bez další specifikace a uvedení mezních hodnot) nejsou pro SFŽP přijatelná. V případě, že zadavatel obdrží méně než 3 nabídky, má povinnost výběrové řízení zrušit a zadat znovu.

Zadávání zakázky malého rozsahu 1. kategorie probíhá formou přímého nákupu, popř. výzvou jednomu dodavateli k předložení cenové nabídky. Zadavatel předkládá SFŽP ke

kontrole účetní doklad, příp. kopii smlouvy s dodavatelem a Prohlášení zadavatele pro zakázky s předpokládanou cenou do 200 000 Kč. Potvrzuje zde, že „mu není známo, že by cena obvyklá v místě plnění (při zabezpečení srovnatelné kvality) byla nižší, než cena zadané zakázky.“⁴¹

Postup zadávání zakázek malého rozsahu 2. a 3. kategorie a zakázek s vyšší hodnotou 1. kategorie je pro větší přehlednost uveden v tabulce č. 9. Je zde stanoven minimální počet zájemců, které zadavatel vyzývá v předložení nabídky, minimální lhůta pro podání nabídek a minimální počet členů hodnotící komise. O rozhodnutí o výběru nejvhodnější nabídky je zadavatel povinen informovat všechny uchazeče. Lhůta pro podání námitek je ve všech třech případech 5 dnů. Při zadávání zakázek s vyšší hodnotou 2. kategorie postupuje zadavatel podle právní úpravy zákona 137/2006 Sb. pro otevřené řízení. V zadávací dokumentaci je však uvedeno, že se nejedná o zadávací řízení podle ZVZ. Lhůta pro podání nabídek musí činit minimálně 35 dnů.

Tab. č. 9 - Rozdíly v postupu zadávání zakázek

	minimální počet zájemců	lhůta pro podání nabídek	hodnotící komise
ZMR 2. kategorie	3	14 dní	osoba pověřená hodnocením
ZMR 3. kategorie	3	14 dní	3členná komise
Zakázka s vyšší hodnotou 1. kategorie	5	15 dní	3členná komise

Zdroj: [21]

Zadavatel ZMR 2. a 3. kategorie předkládá SFŽP ke kontrole kopii smlouvy, dokumenty týkající se průběhu výběrového řízení (zápis z jednání hodnotící komise, resp. záznam pověřené osoby zadavatele o posouzení a hodnocení nabídek a další dokumenty vyjmenované v Závazných pokynech) a Prohlášení zadavatele pro zakázky s předpokládanou cenou od 200 000 Kč. Na rozdíl od ZMR neprobíhá kontrola zadání zakázky s vyšší hodnotou ex-post. Kontrolovány jsou nejprve zadávací podmínky a následně ostatní dokumenty týkající se průběhu výběrového řízení. K jednání hodnotící komise je zadavatel povinen přizvat zástupce SFŽP.

⁴¹ Prohlášení zadavatele pro zakázky s předpokládanou cenou do 200 000 Kč zadávané podle Směrnice MŽP č. 12/2009 a Závazných pokynů pro žadatele a příjemce podpory v OPŽP

2.3.4. Realizace a financování projektu

Zahájit vlastní realizaci projektu je možné i před podpisem smlouvy se SFŽP. Investor se však vystavuje riziku, že smlouva nakonec nebude podepsána nebo že při zdržení jejího podpisu budou příliš velké nároky na financování z jeho strany. Může také dojít k tomu, že banka poskytující úvěr odmítne před podpisem smlouvy prostředky uvolnit. Žádat o platbu lze až po vydání Rozhodnutí o poskytnutí dotace. Je potřeba zpracovat a do systému Bene-fill zadat finanční harmonogram plnění, v němž jsou podle jednotlivých uzavřených smluv o dílo rozděleny výdaje projektu na tzv. objekty. „Objekty představují práce a materiály, které bude nutné provést a upotřebit při realizaci projektu.“⁴² Příkladem objektů mohou být jednotlivé stavební objekty, výkon technického dozoru, poradenství v rámci přípravy projektu apod. Členění na objekty je poté podkladem pro žádosti o platbu. Žadatel o platbu dále zpracovává Finančně platební kalendář (FPK). Ten slouží k rozplánování finančních toků v rámci daného projektu, ale také ke stanovení finančních toků, které budou v jednotlivých měsících potřeba v rámci celého OPŽP. FPK (viz obr. č. 6) má formu tabulky, v jejíchž řádcích jsou čtvrtletí jednotlivých let, ve kterých je projekt realizován a ve sloupcích pak celkové způsobilé výdaje dle žadatele, nezpůsobilé výdaje dle žadatele, celkové způsobilé veřejné výdaje a dále rozdělení na dotace z ERDF, resp. FS, dotace ze SFŽP, resp. SR, případná půjčka ze SFŽP a vlastní zdroje příjemce podpory. V jednotlivých čtvrtletích jsou navíc výdaje členěny na investiční a neinvestiční. Správné rozdělení na investiční a neinvestiční výdaje je důležité pro jejich správné zaúčtování na straně příjemce i poskytovatele podpory. Změna v průběhu financování je velmi složitá a musí při ní být změněno Rozhodnutí o poskytnutí dotace. Taková změna může trvat i několik měsíců a znamená pozastavení financování, což může příjemci podpory způsobit nemalé obtíže. FPK je minimálně jednou za čtvrtletí aktualizován podle aktuálního stavu realizace projektu. Žádost o platbu lze podat po schválení FPK pro dané čtvrtletí projektovým manažerem.

⁴² BENE-FILL, záložka Definice objektů

Obr. č. 6 – Finančně platební kalendář

Období	Struktura	CZV	NZV	CZW	Dotace ERDF/ FS	Dotace SFŽP ČR/ SR	Půjčka SFŽP ČR	VZ
2010 I. Q.	celkem							
	investice							
	neinvestice							
2010 II. Q.	celkem							
	investice							
	neinvestice							
2010 III. Q.	celkem							
	investice							
	neinvestice							
2010 IV. Q.	celkem							
	investice							
	neinvestice							

Zdroj: podle Priorita - Informační zpravodaj Operačního programu Životní prostředí, č.3/2001, str. 35

Projektovému manažerovi je nutné předložit ke kontrole fakturu (faktury), na základě které (kterých) má financování proběhnout. Faktury jsou kontrolovány z hlediska věcného i formálního. Informace o fakturách jsou zadávány do informačního systému BENE-FILL a také musí být dodány v listinné podobě (kopie s originálním podpisem a razítkem) na SFŽP. Je k nim přiložen rozpis provedených prací a v případě, že je na stavbě vyžadován technický dozor investora, musí být faktury ověřeny jeho podpisem a razítkem. Pokud se jedná o faktury již uhrazené, dokládá se k prokázání úhrady kopie bankovního výpisu. V případě faktur neuhrazených nebo částečně neuhrazených je příjemce podpory povinen bankovní výpis doložit do 10 pracovních dnů od data poskytnutí podpory. Žádost o platbu může být podána buď na výdaje investiční nebo na výdaje neinvestiční. Lze však podat dvě žádosti (jednu investiční a druhou neinvestiční) zároveň. Žádost o platbu je zasílána finančnímu manažerovi elektronicky a také v listinné podobě, podepsaná a orazítkovaná. Po úspěšné administraci žádosti je podpora zaslána na bankovní účet příjemce, který je stanoven v Rozhodnutí o poskytnutí dotace. U projektů, jejichž celkové způsobilé výdaje nepřekračují 1 000 000 Kč, je podávána žádost o platbu až po ukončení realizace projektu.

V průběhu realizace je také nutné mít na paměti povinnost publicity. Příjemce podpory má povinnost informovat o spolufinancování projektu Evropskou unií bez ohledu na výši příspěvku z Evropských fondů. Dokumenty týkající se projektu a určené širší veřejnosti (např. pozvánky, publikace, výzva k podání nabídek) musí být opatřeny

symbolem EU (vlajkou), odkazem na fond, ze kterého je projekt financován, prohlášením „Pro vodu, vzduch a přírodu“ a logem OPŽP. V Grafickém manuálu povinné publicity jsou uvedeny různé varianty tzv. informačních bannerů, které lze ke splnění tohoto požadavku použít. Logo OPŽP a symbol EU nesmí mít menší rozměry než loga a symboly dalších organizací, pokud jsou zde uvedeny. U akcí jako jsou výstavy nebo semináře je třeba na dobře viditelném místě umístit vlajku EU a informaci o výši příspěvku. Pokud je z fondů EU financován nákup velkých předmětů (auta, stroje), je publicita zajištěna použitím samolepy, jejíž grafické provedení je taktéž uvedeno v Grafickém manuálu povinné publicity. Nejpozději do 2 měsíců od ukončení realizace projektu zajistí příjemce podpory umístění trvalé pamětní desky (stálé informační tabule) o minimální velikosti 30 x 40 cm. Příjemce zašle na SFŽP údaje o projektu (název, stručná charakteristika, výše finančních prostředků, datum zahájení a ukončení, zvolené parametry panelu) a následně je zpracován závazný podklad pro vzhled pamětní desky. Výrobu a umístění desky již zajišťuje příjemce. U projektů, u kterých výše dotace přesahuje 5 000 000 Kč je příjemce povinen při zahájení realizace projektu instalovat velkoplošný informační panel o rozměrech 1,2 x 2,4 m, resp. 5,1 x 2,4 m pokud výše příspěvku překročí 10 mil. Kč. Grafický podklad opět zpracovává SFŽP, k jeho zpracování jsou požadovány stejné informace, navíc se však uvádí názvy zapojených firem (zpracovatel projektu, realizační firma apod.). Po ukončení realizace je velkoplošný informační panel nahrazen pamětní deskou.

Obr. č. 7 – Vzor informačního banneru (černobílá varianta)

Zdroj: [20]

2.3.5. Monitoring projektu

Každé 4 měsíce od vydání registračního listu akce je příjemce podpory povinen vyplnit v IS Bene-fill monitorovací zprávu. V první části je vyplněn dotazník zahrnující následující oblasti: identifikační údaje, časový harmonogram, veřejné zakázky, kontroly na místě, publicita a propagace, nesrovnalosti, stav realizace projektu a monitorovací indikátory projektu. Druhou částí je plán financování v letech (viz tab. č. 10), který vychází z tabulky Předpokládaná struktura financování, jež je přílohou registračního

listu akce. Pokud aktuálně platné hodnoty neodpovídají skutečnosti, tj. tomu, kdy mají být dané sumy podpory čerpány, upraví podle toho žadatel celkové výdaje. Tyto monitorovací zprávy jsou zasílány pouze elektronicky. Oproti tomu závěrečná monitorovací zpráva, která je podkladem pro závěrečné vyhodnocení akce, je zasílána i v tištěné podobě. Při závěrečném hodnocení akce je nutné doložit doklady specifikované v příloze 3 aktuálně platné směrnice MŽP. Po jejich doložení se v IS Bene-fill vygeneruje záložka pro ZVA, kterou žadatel následně vyplní. U projektů generujících příjem pokračuje monitoring i v průběhu provozu infrastruktury. Po pěti letech provozu je předkládána monitorovací zpráva s aktualizovanou finanční analýzou. Je zde zejména kontrolováno, zda projekt nevytvořil čisté příjmy, které by znamenaly neoprávněnou výši poskytnuté dotace. Doba udržitelnosti projektů v OPŽP se liší podle jednotlivých prioritních os, např. u projektů z oblasti podpory 1.1 stanovena na 10 let. Po tuto dobu je příjemce podpory povinen uchovávat veškeré doklady potřebné ke kontrole a také formou každoročních zpráv o stavu projektu dokládá, že nejsou porušeny podmínky, za kterých byla podpora poskytnuta.

Tab. č. 10 – Plán financování v letech

zdroj	2010	2011	2012	2013	2014	2015	celkem
Celkové výdaje na projekt (NOVĚ)							
Aktuálně platné hodnoty							
Celkové výdaje na projekt:							
Celkové nezpůsobilé výdaje projektu							
Celkové způsobilé výdaje projektu							
Dotace FS							
Dotace SFZP							
Půjčka SFZP							
Vlastní zdroje investora							

Zdroj: Bene-fill

3. Případová studie

Projektový cyklus v rámci OPŽP lze nejlépe ukázat na příkladu z praxe. Jednotlivé projekty mají svá specifika, rozličné výchozí podmínky a různé cíle, avšak společná je jim povinnost řídit se prameny upravujícími danou problematiku a splňovat požadavky příslušných orgánů. Zvoleným příkladem z praxe je projekt názvem „České Meziříčí – kanalizace a ČOV – 1. etapa.“ Projekt zahrnuje výstavbu nové čistírny odpadních vod a nové kanalizační sítě v Českém Meziříčí. Obec České Meziříčí leží ve východních Čechách, v bývalém okrese Rychnov nad Kněžnou. Jak název napovídá, nachází se

mezi třemi řekami: Labem, Metují a Orlicí. Přímo obcí protéká řeka Dědina a vlévá se zde do ní Zlatý potok. Nadmořská výška je zde přibližně 250 m. n. m.⁴³ K 31. říjnu 2009 zde trvale žilo 1771 obyvatel⁴⁴. V obci se nachází základní a mateřská škola, z hledem k narůstajícímu počtu obyvatel a pokračující výstavbě rodinných domů byla do projektu zvolena stavba nové čistírny odpadních vod o kapacitě 1950 ekvivalentních obyvatel⁴⁵. Nejvýznamnějším podnikem v obci je cukrovar patřící ke společnosti Cukrovary a lihovary TTD, a. s., jedná se o druhý největší cukrovar v České republice.⁴⁶ Obec leží v chráněné oblasti přirozené akumulace vod (CHOPAV) Východočeská křídla, vyhlášené nařízením vlády ČSR č. 85/1981 Sb.

Z důvodu velké finanční náročnosti byl původně rozsáhlejší projekt rozčleněn do dvou etap. První etapa, která byla předmětem žádosti v rámci XIII. výzvy podávání žádostí o poskytnutí podpory v rámci Operačního programu Životní prostředí, zahrnuje vybudování nové čistírny odpadních vod a části kanalizačních řadů. V současné době existuje na většině území obce jednotná kanalizační síť a odpadní voda je vyústěna do řeky Dědiny. Cukrovar provozuje vlastní čistírnu odpadních vod a není napojen na obecní kanalizaci. V rámci projektu dojde k napojení obyvatel na nový kanalizační systém a k odvádění a čištění odpadních vod. Předpokládá se tedy zlepšení kvality vody vypouštěné do řeky Dědiny tím, že bude odpadní voda vedena přes čistírnu odpadních vod a díky napojení dalších obyvatel na veřejnou kanalizaci budou odstraněny stávající septiky. Budou tak splněny legislativní požadavky na přípustné znečištění vod a projekt tak příznivě ovlivní stav životního prostředí. Předpokládané datum zahájení provozu nové infrastruktury je v roce 2014.

3.1. Přípravná fáze

Ze zákona č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (vodní zákon) vyplývá, že obce „jejichž současně zastavěné území je zdrojem znečištění o velikosti nad 2 000 ekvivalentních obyvatel, nebo ty, které této velikosti dosáhnou do 31. prosince 2010, jsou povinny nejpozději do 31. prosince 2010 zajistit odkanalizování a čištění jejich odpadních vod na úroveň stanovenou nařízením vlády

⁴³ [40]

⁴⁴ [39]

⁴⁵ Ekvivalentní obyvatel je definovaný produkcí látkového znečištění 60 g BSK₅ (biochemická spotřeba kyslíku) za den; do výpočtu se kromě trvale přihlášených obyvatel zahrnuje i počet žáků ve školách, pracovníků na úřadech, osob ubytovaných v ubytovacích zařízeních atd.

⁴⁶ Cukrovary a lihovary TTD. [online]. [cit. 28.7.2010]. Dostupný z WWW: <http://www.cukrovarytttd.cz/vyroba/zavody/cukrovar-ceske-mezirici/>

vydaným podle § 38 odst. 5 vodního zákona, ve znění tohoto zákona.“ Obec České Meziříčí tuto povinnost, vzhledem ke svému počtu obyvatel, nemá. Vzhledem k výhodným podmínkám OPŽP v programovacím období 2007-2013, rostoucímu počtu obyvatel v obci a možnosti, že požadavek na úroveň čištění bude zpřísněn i pro menší obce se možnost stavby kanalizace a ČOV jevila jako velmi zajímavá.

Základním krokem v rámci přípravy podání žádosti o dotaci je správná volba prioritní osy, resp. oblasti podpory. V implementačním dokumentu OPŽP 2007-2013 jsou u každé prioritní osy uvedeny základní charakteristiky podporovaných projektů. Projekt „České Meziříčí – kanalizace a ČOV – 1. etapa“ lze zařadit do Operačního programu Životní prostředí, do prioritní osy 1 – Zlepšování vodohospodářské infrastruktury a snižování rizika povodní, dále do oblasti podpory 1.1. – Snižování znečištění vod a podoblasti podpory 1.1.1. Snižování znečištění z komunálních zdrojů, jelikož v rámci podoblasti podpory 1.1.1 jsou podporovány projekty zahrnující „výstavbu, rekonstrukci a intenzifikaci centrálních ČOV nebo zajištění odpovídajícího přiměřeného čištění“ a „výstavbu, rekonstrukci a dostavbu stokových systémů sloužících veřejné potřebě v aglomeracích pod 2000 EO v územích vyžadujících zvláštní ochranu, tj. národní parky a chráněné krajinné oblasti včetně jejich ochranných pásem, lokality soustavy Natura 2000, ochranná pásma vodních zdrojů, ochranná pásma přírodních léčivých zdrojů a zdrojů přírodních minerálních vod, chráněné oblasti přirozené akumulace vod (CHOPAV) a v povodí vodního díla Nové Mlýny, v souladu s platnými předpisy ČR i EU.“⁴⁷

Dále bylo nutné zkontrolovat, zda je obec přijatelná jako příjemce podpory v rámci podoblasti 1.1.1. Podle Implementačního dokumentu OPŽP jsou pro snížení znečištění z komunálních zdrojů obce a města oprávněnými žadateli. Minimální způsobilé přímé výdaje na projekt v rámci podoblasti 1.1.1 jsou 5 mil. Kč. I toto projekt obce České Meziříčí splnil. Územní omezení nebylo relevantní, v rámci prioritní osy 1 lze podpořit projekty na celém území České republiky.

Podle obecných a specifických pravidel způsobilosti bylo předběžně stanoveno, které výdaje by bylo možné financovat z dotace a které jsou pro takovéto financování nezpůsobilé. Z obecných pravidel vyplývá způsobilost výdajů na propagaci, projektovou přípravu, technický a autorský dozor stavby do výše 3 % z celkových způsobilých přímých realizačních výdajů projektu a přímé realizační výdaje, tj. náklady

⁴⁷ [14] str. 26

na stavbu. Ve specifických pravidlech je upřesněno, že se jedná o náklady na systémy jednotné a oddílné splaškové kanalizace a náklady na ČOV. Způsobitelné jsou také výdaje na výstavbu kanalizačních přípojek na veřejných prostranstvích, výdaje související s přípravou stavenišť, demolice a následná úprava veřejné komunikace provedená v nezbytném rozsahu, vynucené přeložky inženýrských sítí v nezbytném rozsahu a rezerva v maximální výši 10 % celkových přímých způsobilých realizačních výdajů. Do nezpůsobilých výdajů je tedy třeba započítat náklady na poradenskou činnost, investiční dozor, organizaci výběrových řízení (kromě výběrového řízení na dodavatele stavby) a DPH (v případě, že si obec jako plátce DPH bude nárokovat odpočet u finančního úřadu).

V přípravné fázi byl zpracován logický rámec, kde byl stanoven záměr, cíl projektu, požadované výstupy projektu a aktivity, které budou realizovány. K nim byly stanoveny objektivně měřitelné ukazatele včetně zdrojů jejich ověření a rizika, která mohou splnění ohrozit. Dalšími údaji jsou výchozí podmínky, časový harmonogram a rozpočet. Tabulka, jejíž zjednodušená podoba je uvedena níže, slouží jako přehledné, stručné a srozumitelné zobrazení projektu. Byly tak definovány cíle projektu a logický rámec slouží jako podklad pro kontrolu jejich plnění, pro monitorování projektu a pro identifikaci rizik.

Tab. č. 11 – Logický rámec projektu České Meziříčí – kanalizace a ČOV – 1. etapa

Ochrana životního prostředí v ČR	Snížení znečištění vodotečí v ČR oproti roku 2009	Zpráva ministerstva zemědělství	
Zajištění čištění odpadních vod dle platné legislativy	zajištění splnění ukazatelů znečištění vypouštěných odpadních vod dle nařízení vlády č 229/2007 pro ČOV s 500-2000 EO	protokol o odebrání vzorků z vodoteče, stanovisko ČIŽP, stanovisko Vodoprávního úřadu	zhoršení ŽP v jiných regionech ČR, globální změny ŽP
Výstavba kanalizace a ČOV, čištění odpadních vod	kapacita ČOV 1950 EO, délka kanalizace 4 3403 m,	dokumentace skutečného provedení,	nerespektování postupů provozovatelem, nepřipojení předpokládaného počtu EO

podání žádosti na SFŽP, realizace stavby, uvedení do provozu	celkové náklady 107 756 321 Kč	2009 - 2013	selhání dodavatele použití špatných technologických postupů
		dokumentace k územnímu řízení	

Zdroj: vlastní zpracování

Byl stanoven projektový tým složený ze zástupců obce, poradenské společnosti a společnosti zajišťující zpracování projektové dokumentace. Bylo stanoveno, že se jeho členové se budou účastnit pravidelných jednání, probíhajících po celou dobu běhu projektového cyklu. Z každého jednání bude pořizován zápis se základními údaji o stavu projektu, kontakty na členy pracovní skupiny, uvedením úkolů, odpovědných osob a termínu dalšího setkání. Výstupy budou předávány písemně investorovi, případně doprovázené osobním vysvětlením vedoucího projektového manažera.

3.2. Příprava žádosti

Při zpracovávání žádosti o podporu je nutné postupovat v souladu s Programovým dokumentem OPŽP, Implementačním dokumentem OPŽP a s výzvou, v rámci níž bude žádost předložena. Kromě vyplnění samotné žádosti⁴⁸ je nutné doložit dokumenty, které jsou specifikovány v přílohách ke Směrnici MŽP o předkládání žádostí a poskytování podpory. Projekt „České Meziříčí – kanalizace a ČOV – 1. etapa“ se řídí Směrnicí MŽP č. 5/2008 o předkládání žádostí a poskytování podpory, která byla v době podání žádosti aktuální. V příloze č. 1 – Doklady k žádosti o podporu jsou specifikovány doklady požadované projektovým manažerem:

- **Doklad, ze kterého je patrná právní subjektivita žadatele**

Tento doklad se nedokládá u obcí, měst, krajů a fyzických osob, tudíž v daném případě nebyl třeba.

- **Výpis z registru ekonomických subjektů**

Identifikaci ekonomického subjektu (tedy obce České Meziříčí) poskytl Český statistický úřad.

- **Doklad o volbě statutárního zástupce**

Tento doklad byl doložen podobě výpisu z usnesení o zvolení představitelů obce.

⁴⁸Žádost o poskytnutí podpory z OPŽP. [online]. [cit. 28.7.2010]. Dostupný z WWW: <http://benefill2.opzp.cz/application/demoPrint.do>

- **Prohlášení žadatele, zda je či není plátcem DPH**

Obec České Meziříčí v době podání žádosti nebyla plátcem DPH, předpokládalo se tedy, že si nebude nárokovat odpočet DPH na činnosti související s realizací projektu. Toto bylo doloženo čestným prohlášením statutárního zástupce obce. V prosinci 2009 se však obec plátcem DPH stala. Nyní je na jejím zvážení, zda si bude nárokovat odpočet DPH u finančního úřadu, v tom případě by však DPH nebylo uznatelným nákladem a o tuto částku by byla snížena dotace.

- **Doklad, kterým je určena osoba pověřená jednáním se SFŽP ČR**

V daném případě byla předložena plná moc pro osobu, která je zmocněna k jednání se SFŽP ČR, MŽP, Mze a popř. s dalšími souvisejícími institucemi v souvislosti s projektem.

- **Projektová dokumentace**

K žádosti byla připojena dokumentace pro územní rozhodnutí, která byla podkladem pro vydání územního rozhodnutí. Dokumentace pro stavební povolení nebyla v době podávání žádosti zpracována, zejména z toho důvodu, že finanční náklady spojené s jejím zpracováním by v případě neúspěchu žádosti byla obec nucena hradit z vlastních zdrojů. Celkové náklady v dokumentaci byly rozčleněny jednotlivě pro ČOV a pro kanalizaci, a dále do skupin na stavební projekty a provozní soubory. Dokumentace byla v souladu s požadavky SFŽP ČR podepsána zpracovatelem a žadatelem – tedy obcí České Meziříčí.

Součástí žádosti o podporu byly také náklady na projektovou přípravu a náklady na dozor v průběhu stavby, bylo proto nutné k dokumentaci pro územní rozhodnutí připojit souhrnný propočet akce, taktéž podepsaný zpracovatelem i žadatelem. Dalším přiloženým dokumentem bylo odůvodnění návrhu odkanalizování části zájmového území pomocí jednotné kanalizace. SFŽP ČR toto odůvodnění požaduje pro projekty spadající do podoblasti podpory 1.1.1 a navržený způsob odkanalizování zde má být porovnán s variantou oddílné kanalizace⁴⁹. Jednotná kanalizace v Českém Meziříčí byla zvolena proto, že v obci již existuje jednotná kanalizační síť, na níž má být plánovaná kanalizace napojena.

Při výstavbě ČOV je dále nutné předložit čestné prohlášení, že bude zajištěno vypouštění odpadních vod v souladu s platnou legislativou ČR i EU (nařízení vlády

⁴⁹ V případě jednotné soustavy jsou dešťové i splaškové vody vedeny odváděny společně, v případě oddílné soustavy odděleně

č. 229/2007 Sb., o ukazatelích a hodnotách přípustného znečištění povrchových vod a odpadních vod, náležitostech povolení k vypouštění odpadních vod do vod povrchových a do kanalizací a o citlivých oblastech, ve znění pozdějších předpisů).

- **Stanovisko místně příslušného krajského úřadu z hlediska potřeb životního prostředí**

Požadované stanovisko vydal Krajský úřad Královéhradeckého kraje, který je místně příslušným krajským úřadem pro obec České Meziříčí. Z tohoto stanoviska vyplývá, že infrastruktura navrhovaná v projektu je v souladu s rozvojovými koncepcemi Královéhradeckého kraje a s Plánem rozvoje vodovodů a kanalizací na území kraje (PRVKÚK). Krajský úřad taktéž potvrdil, že se řešená lokalita nachází ve vodohospodářsky významné oblasti – na území Chráněné oblasti přirozené akumulace vod Východočeská křídla. Řeka Dědina (recipient pro čištění odpadní vody) je klasifikována do kaprových vod a zařazena do seznamu významných vodních toků. V blízkosti obce se nachází ochranné pásmo vodních zdrojů stupeň ochrany I a II. Dále byl vyloučen významný vliv záměru na území soustavy NATURA 2000 (ptačí oblasti a evropsky významné lokality). V závěru Krajský úřad doporučuje projekt k poskytnutí podpory z OPŽP.

- **Posouzení vlivů na životní prostředí (EIA⁵⁰)**

Ve Sdělení k oznámení podlimitního záměru Krajský úřad potvrzuje, že záměr je podlimitní k bodu 1.9 (čistírny odpadních vod s kapacitou od 10 000 do 100 000 ekvivalentních obyvatel, kanalizace od 5 000 do 50 000 napojených obyvatel nebo průmyslové kanalizace o průměru větším než 500 mm),⁵¹ nepodléhá tedy zjišťovacímu řízení podle zákona EIA a „nemůže mít významný vliv na životní prostředí a veřejné zdraví.“⁵²

- **Územní rozhodnutí (popř. územní souhlas) v souladu se zák. č. 183/2006 Sb.**

Územní rozhodnutí bylo vydáno městským úřadem Opočno, který je příslušným stavebním úřadem pro obec České Meziříčí. V době podání žádosti bylo územní rozhodnutí vydáno, nicméně nenabýlo ještě právní moci. Toto však bylo v souladu s podmínkami XIII. výzvy pro podávání žádostí o poskytnutí podpory v rámci OPŽP, ze kterých vyplývá, že územní rozhodnutí „ musí být vydáno nejpozději ke dni podání

⁵⁰ z anglického Environmental Impact Assessment, zákonem EIA je myšlen zákon č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí

⁵¹ zákon č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí

⁵² Zdroj: Stanovisko místně příslušného krajského úřadu z hlediska potřeb životního prostředí ze dne 29.10.2009

žádosti, přičemž k nabytí právní moci musí dojít nejpozději do 5. 1. 2010⁵³ (tj. datum ukončení přijímání žádostí).

- **Doklady určující charakter projektu - vodohospodářský význam akce**

K prokázání, že dotčená lokalita leží v území vyžadující zvláštní ochranu kvality vod, bylo použito Stanovisko k výskytu ochranných pásem vodních zdrojů, dále Zákres lokalizace projektu ve vztahu k CHOPAV a Zákres lokalizace projektu z hlediska potřeb OPŽP a NATURA 2000. O stanovisko z hlediska vodohospodářských zájmů byl požádán Městský úřad Dobruška, jakožto věcně a místně příslušný vodoprávní úřad.

- **Odborný posudek**

Odborný posudek zpracovaný nezúčastněnou osobou se týká projektové dokumentace pro územní řízení a jeho účelem je její zhodnocení z hlediska žádosti o podporu z OPŽP. Zkoumáno bylo technické řešení, posouzení potřebnosti, koncepčnosti a účelnosti projektu a také posouzení výše předpokládaných nákladů. V závěru bylo potvrzeno, že navrhované řešení splňuje podmínky pro přiznání podpory z OPŽP.

- **Podklady pro stanovení přípustné výše veřejné podpory**

Projekt nepodléhá pravidlům veřejné podpory, podklady pro stanovení přípustné výše veřejné podpory nebylo třeba dokládat.

- **Finanční analýza**

U projektů generujících příjem je nutné vypracovat finanční analýzu. Projektem vytvářejícím příjmy ve smyslu Nařízení Rady č. 1083/2006 se rozumí „jakákoli operace zahrnující investici do infrastruktury, za jejíž používání se účtují poplatky hrazené přímo uživateli, nebo jakákoli operace zahrnující prodej nebo pronájem pozemků či budov nebo jakékoli jiné poskytování služeb za úplatu.“⁵⁴

Projekt splňuje definici individuálního projektu, nepodléhá pravidlům veřejné podpory a spadá do kategorie projektů „na zelené louce.“ Projekty na „zelené louce“ se vyznačují tím, že se jedná o vybudování „kompletně nové služby v podobě odvádění a čištění odpadních vod nebo zásobování pitnou vodou“ a že „pro tuto službu v současné době neexistuje cenová kalkulace a po realizaci projektu bude cenová kalkulace nově stanovena.“⁵⁵ Druhým typem jsou projekty náležící do modelu Historická data, pro

⁵³Třináctá výzva. [online]. [cit. 28.7.2010]. Dostupný z WWW: <http://www.opzp.cz/sekce/545/trinacta-vyzva-uzavrena-5-1-2010/>

⁵⁴ Zdroj: [38], str. 28

⁵⁵ Zdroj: [23], str. 5

které platí, že z nich plyne služba, pro kterou již cenová kalkulace existuje. Použitým modelem finanční analýzy je proto „vodohospodářský model – zelená louka,“ verze 15.0 (pro XIII. a XIV. výzvu). Jako příloha k finanční analýze byla vypracována Zpráva k finanční analýze, v níž jsou podrobně vysvětleny zdroje vstupů do finanční analýzy a použité metody.

- **Doklad způsobu zajištění provozu investice**

Tento doklad má formu čestného prohlášení o zajištění provozu dotované infrastruktury v souladu s podmínkami stanovenými programovým dokumentem Operačního programu životní prostředí. Obec se tak zavazuje zajistit budoucí provoz buď tak, že obec sama bude provozovatelem vodohospodářské infrastruktury nebo tak, že vybere nového provozovatele na základě výběrového (zadávacího, popř. koncesního) řízení.

- **Čestné prohlášení žadatele, že má dostatečnou administrativní a provozní kapacitu pro splnění povinností týkajících se poskytnutí finančních prostředků**

- **Stanovisko ČIŽP**

K žádosti o stanovisko ČIŽP bylo nutné přiložit formulář „J“ žádosti o dotaci, projektovou dokumentaci pro územní řízení, doklad o Posouzení vlivů na životní prostředí (EIA), kopii územního rozhodnutí a stanovisko Krajského úřadu. Po prozkoumání předložených dokumentů Česká inspekce životního prostředí shledala, že projekt je v souladu s právními předpisy v oblasti ochrany vod a vydala souhlasné stanovisko s realizací tohoto projektu.

- **Část plánu rozvoje vodovodů a kanalizací kraje**

Ze serveru Plán rozvoje vodovodů a kanalizací Královéhradeckého kraje⁵⁶ byly opatřeny dokumenty týkající se obce České Meziříčí, a to textová část i mapová část. Dále byl doplněn zakres navrhovaného řešení. Tyto dokumenty byly potvrzeny žadatelem.

Dále jsou v příloze 5 – Ekonomické doklady specifikovány doklady požadované finančním manažerem:

- **výkaz pro hodnocení plnění rozpočtu územních samosprávných celků a dobrovolných svazků obcí (Fin 2-12M) za minulé účetní období (poslední uzavřený rok)**

Doložen byl výkaz pro hodnocení plnění rozpočtu územních samosprávných celků a dobrovolných svazků obcí (Fin 2-12M) sestavený k 31.12.2008.

⁵⁶ [40]

- **výkaz pro hodnocení plnění rozpočtu územních samosprávných celků a dobrovolných svazků obcí (Fin 2-12M) za poslední účetní období (aktuální výkaz)**

Doložen byl výkaz pro hodnocení plnění rozpočtu územních samosprávných celků a dobrovolných svazků obcí (Fin 2-12M) sestavený k 30.9.2009.

- **rozvaha – bilance organizačních složek státu, územních samosprávných celků a příspěvkových organizací k předchozímu účetnímu období (poslední uzavřený rok)**

Doložena byla rozvaha – bilance organizačních složek státu, územních samosprávných celků a příspěvkových organizací sestavená k 31.12.2008.

- **rozvaha – bilance organizačních složek státu, územních samosprávných celků a příspěvkových organizací k aktuálnímu účetnímu období (aktuální výkaz)**

Doložena byla rozvaha – bilance organizačních složek státu, územních samosprávných celků a příspěvkových organizací sestavená k 30.9.2009.

- **Rozpočet obce a plán investičních akcí na rok 2009**

- **Čestné prohlášení o zajištění vlastních zdrojů**

Dostatek vlastních zdrojů byl doložen výpisem z bankovního účtu.

- **Komentář k zajištění cizích zdrojů**

Obec potvrdila, že má zajištěny cizí zdroje k dofinancování projektu a toto doložila předběžným bankovním příslibem.

- **Žádost o půjčku ze Státního fondu životního prostředí ČR**

Vedle žádosti o poskytnutí podpory žádala obec také o půjčku na dofinancování akce. SFŽP poskytuje žadatelům zvýhodněné půjčky, v případě měst a obcí s úrokem 1 %. Žádost o půjčku ze Státního fondu životního prostředí ČR obsahovala prohlášení, že obec disponuje dostatečným majetkem k zajištění požadované půjčky.

- **čestné prohlášení žadatele, že mu nebyl na daný projekt přidělen jiný finanční příspěvek z ostatních operačních programů**

3.3. Podání žádosti a hodnocení

Projekt „České Meziříčí – kanalizace a ČOV – 1.etapa“ byl podán v rámci XIII. výzvy pro podávání žádostí o poskytnutí podpory v rámci Operačního programu Životní prostředí. Třináctá výzva byla stanovena pro projekty spadající do prioritní osy 1, v rámci oblasti podpory 1.1 byly v rámci výzvy přijímány projekty týkající se aglomerací pod 2000 EO. Žádosti byly přijímány od 2. listopadu 2009 do 5. ledna 2010. Maximální celková dotace pro podoblast podpory 1.1.1. byla stanovena na 5 mld. Kč. Příjem žádostí však mohl být zastaven dříve než v uvedeném termínu, a to v případě, že

by u došlých žádostí výše požadované dotace překročila 10 mld. Kč. Důvodem k tomuto omezení je snížení počtu žádostí, kterými se SFŽP následně zabývá a urychlení celého procesu. Důsledkem je však nárůst chybovosti v žádostech, jelikož pro žadatele je rychlost vyplnění důležitější než kvalita a dochází také k přetížení systému Bene-fill. K předčasnému ukončení příjmu žádostí u XIII. výzvy došlo, a to již 4. listopadu 2009, tedy 2 dny po zahájení příjmu žádostí. Výběrová (hodnotící) kritéria mohou zásadním způsobem ovlivnit přijetí, či nepřijetí žádosti o podporu. Kritéria pro projekty přijímané v rámci 13. výzvy Operačního programu Životní prostředí byla zveřejněna 9. října 2010, tedy necelý měsíc před zahájením podávání žádostí. Hodnotící kritéria byla rozdělena do 3 skupin:

- **technická kritéria – s vahou 40 % na celkovém hodnocení**

V rámci technických kritérií je hodnocena nákladová efektivnost a náklady na budovanou kanalizaci. Nákladová efektivnost zahrnuje náklady na odstranění jednotky znečištění, náklady na ČOV a náklady na kanalizaci. V nákladech na budovanou kanalizaci jsou zkoumány náklady na 1 metr kanalizace a členěny podle jednotlivých profilů. Výsledný počet bodů se počítá jako vážený průměr počtu bodů u použitých profilů.

- **ekologická kritéria – s vahou 40 % na celkovém hodnocení**

V rámci ekologických kritérií bylo hodnoceno, zda a do které oblasti ochrany projekt spadá. Ze stanoviska Krajského úřadu Královéhradeckého kraje bylo zjištěno, že projekt náleží do čtyř z následujících kategorií (označeno žlutě):

Tab. č. 12 - Ekologická kritéria

Indikátorem - projekty podporující zlepšení jakosti vody ve vodních tocích naplněním požadavků platné legislativy ČR i EU	Počet bodů
Projekty zajišťující ochranu zdrojů pitné vody, minerálních vod a léčivých minerálních vod	10
Projekty zajišťující ochranu zvláště cenných území NP	10
Projekty zajišťující ochranu zvláště cenných území CHKO Litovelské Pomoraví; Poodří, Kokořínsko, Třeboňsko a Pálava	7
Projekty zajišťující ochranu zvláště cenných území ostatních CHKO	5
Projekty zajišťující ochranu zvláště cenných území NATURA 2000	5
Projekty zajišťující ochranu ostatních území v povodí vodního díla Nové Mlýny dle usnesení vlády č. 456 ze dne 6. 5. 2002	4
Projekty zajišťující ochranu rizikových oblastí v povodí vodního díla Nové Mlýny	6
Projekty zajišťující ochranu lososových vod	6
Projekty zajišťující ochranu kaprových vod	4
Projekty zajišťující ochranu vod na koupání	6
Projekty zajišťující ochranu významných vodních toků	4
Projekty zajišťující ochranu CHOPAV	4

Zdroj: [24]

V případě, že žadatel splňuje podmínky více kategorií, se získané body nesčítají, ale započte se pouze nejvyšší hodnota. V rámci ekologických kritérií obec České Meziříčí tedy získala 10 bodů.

- **ekonomická kritéria – s vahou 20 % na celkovém hodnocení**

Ekonomická kritéria byla hodnocena na základě dokumentů předložených v souladu s Přílohou 5 Směrnice č. 5/2008 - Ekonomické doklady. V tabulce ekonomických kritérií⁵⁷ projekt spadl pod projekty generující příjem a do sloupce Kombinace dotace + půjčka na vlastní zdroje, protože žadatel kromě žádosti o dotaci žádal také o půjčku ze SFŽP ve výši 5 000 000 Kč⁵⁸. Hodnoceno bylo zajištění vlastních zdrojů ke spolufinancování projektu (maximálně mohl žadatel získat 10 bodů), úvěrová způsobilost (maximálně mohl žadatel získat 6 bodů), dopad ekonomiky projektu do ekonomiky žadatele (maximálně mohl žadatel získat 4 body), hodnocení „podniku v obtížích“ dle Nařízení Komise (ES) č. 800/2008 (v tomto bodě nebyl žadatel hodnocen, jelikož žadatelem je obec). Výsledkem (součtem předchozích hodnocení) je celková ekonomická způsobilost žadatele (maximálně mohl žadatel tedy získat 20 bodů). Hodnocení úvěrové způsobilosti je důležité právě pro půjčku ze SFŽP. Pokud je žadatel hodnocen jako pozitivní 2, požaduje SFŽP vyšší hodnotu zástavy.

SFŽP konečné hodnocení jednotlivých projektů nezveřejňuje, zveřejněn je pouze seznam úspěšných a neúspěšných projektů. Seznam schválených a zamítnutých žádostí z XIII. výzvy byl zveřejněn 11. května 2010. V rámci podoblasti 1.1.1 bylo schváleno celkem 62 projektů a celková výše dotace pro tuto podoblast přesáhla 3,5 mld. Kč.⁵⁹ Projekt obce České Meziříčí byl akceptován s následujícími parametry:

Tab. č. 13 – Schválené a zamítnuté žádosti

Akceptační číslo	Žadatel	Název opatření	Okres	Kraj
10050461	Obec České Meziříčí	České Meziříčí - kanalizace a ČOV - 1. etapa	Rychnov nad Kněžnou	Královéhradecký kraj

⁵⁷ [24]

⁵⁸ Žádat lze o půjčku v maximální výši 10 % z celkových způsobilých výdajů

⁵⁹ MŽP schválilo podporu pro 651 projektů v OPŽP. [online]. [cit. 28.7.2010]. Dostupný z WWW: <http://www.opzp.cz/clanek/254/1347/ministerstvo-zivotniho-prostredi-schvalilo-podporu-pro-651-projektu-v-opzp/>

Celkové náklady akce	Uznatelné náklady	Požad. SR - 315	Požad. dotace z FS	Požad. dotace ze SFŽP
107 756 321	94 076 492	0	79 965 018	4 703 824
Požad. půjčka ze SFŽP	Požad. podpora ze SFŽP	Hodnocení KPS	Řídící výbor OP ŽP	Rada SFŽP
5 000 000	9 703 824	ANO	ANO	ANO

Zdroj: Schválené a zamítnuté žádosti z XIII. a XIV. výzvy [26]

Po schválení žádosti je projektu přiděleno akceptační číslo. Z tabulky č. 13 je také zřejmý systém hodnocení. Projektová žádost prochází hodnocením Rady SFŽP, Řídícího výboru OPŽP a krajských pracovních skupin. Výše podpory uvedená v tabulce, resp. v oficiálním Rozhodnutí o poskytnutí podpory na spolufinancování projektu (registračním listu akce), které SFŽP zašle žadateli po zveřejnění seznamu schválených a zamítnutých žádostí, je maximální i při překročení celkových nákladů akce. Při jejich snížení bude podpora proporcionálně snížena podle procentuálního podílu jednotlivých součástí podpory (tj. ze SFŽP, FS a SR).

V registračním listu jsou dále stanoveny závazné parametry projektu, tj. rozsah akce (výstavba ČOV o kapacitě 1950 EO, výstavba kanalizace o délce 4,34 km, napojení 1453 EO) a povinnost, že akce musí být provedena v souladu s předloženou žádostí a musí být zajištěn řádný dozor v průběhu stavby. Do 12 měsíců je žadatel povinen doložit doklady specifikované v příloze č. 2 Směrnice MŽP, tedy doklady požadované k Rozhodnutí o poskytnutí dotace a ke smlouvě o poskytnutí podpory. Vzhledem k tomu, že obec České Meziříčí bude projekt financovat pomocí úvěru, musí dále předložit úvěrovou smlouvu, doložit zahrnutí akce do rozpočtu obce, doložit zajištění půjčky dle Směrnice MŽP a potvrdit závazek, že se žadatel dále nezadluží bez souhlasu SFŽP ČR.

3.4. Výběrová řízení

15. září 2010 nabyla účinnosti novela zákona o veřejných zakázkách, jejímž cílem bylo zvýšení transparentnosti při zadávání veřejných zakázek. Jedna z významných změn je v oblasti základních kvalifikačních předpokladů dle §53 odst. 1, kde byla přidána písmena k), l), m):

Základní kvalifikační předpoklady splňuje nově dodavatel:

- k) který předloží seznam společníků nebo členů, jde-li o právnickou osobu,
- l) který předloží seznam zaměstnanců nebo členů statutárních orgánů, kteří v posledních třech letech pracovali u zadavatele a byli v pozici s rozhodovací pravomocí pro rozhodování o veřejných zakázkách a

m) který, má-li formu akciové společnosti, má vydány pouze akcie na jméno a předložil aktuální seznam akcionářů ve lhůtě podle § 52 zákona o veřejných zakázkách.

Kromě spornosti těchto bodů, které budou pravděpodobně změněny další novelou v lednu 2011, má tato novela dopad i na zadávání veřejných zakázek v rámci OPŽP. Např. výběrové řízení na poskytovatele bankovního úvěru je nyní prakticky nemožné, protože většina velkých bank⁶⁰ (KB, Česká spořitelna, ČSOB) má akcie na majitele. Výjimkou je ČMZRB. Dalším problémem je zadávací dokumentace na výběr dodavatele stavby, která musí být schválena SFŽP před vypsáním výběrového řízení. V důsledku novely bylo toto schvalování ze strany SFŽP pozastaveno a žadatelům navrženo, že výběrová řízení mohou i bez tohoto schválení vypsát, aby nedošlo ke zbytečnému zdržení projektu. Otázkou je, jak by byla řešena případná odvolání uchazečů. Dlouhotrvající přezkum ze strany ÚOHS by mohl vést až k překročení termínu, ve kterém je možno projekt financovat a ztratě možnosti získat příslibenou podporu.

3.4.1. Výběr zpracovatele dokumentace pro stavební řízení, zadávací dokumentace a autorského dozoru.

Jedním z výběrových řízení, které obec České Meziříčí provedla, byl výběr zpracovatele dokumentace pro stavební řízení, zadávací dokumentace a autorského dozoru. Přesněji se jednalo o zakázku zadanou v režimu zjednodušeného podlimitního řízení, jelikož předpokládaná hodnota zakázky byla 3,6 mil. Kč bez DPH, tj. více než 2 000 000 Kč. Výběrové řízení tedy probíhalo podle zákona č. 137/2006 Sb.. Bylo poptáno 5 firem a výzva k podání nabídky včetně zadávacích podmínek byla uveřejněna na úřední desce obce dne 2. července 2010.⁶¹ V souladu se zákonem o veřejných zakázkách zde byly uvedeny identifikační údaje zadavatele a předpokládaná hodnota veřejné zakázky. Jako předmět plnění veřejné zakázky bylo stanoveno provedení hydrogeologického průzkumu, zpracování dokumentace pro stavební řízení, zadávací dokumentace a zajištění autorského dozoru. Ke splnění základních kvalifikačních předpokladů bylo požadováno předložení čestného prohlášení. Ke splnění profesních kvalifikačních předpokladů požadoval zadavatel výpis z obchodního rejstříku, či výpis z jiné evidence, doklad o oprávnění k podnikání podle zvláštních právních předpisů v rozsahu odpovídajícímu plnění zakázky, zejména doklad prokazující příslušné živnostenské

⁶⁰ podle výpisů z OR

⁶¹ Dokumenty 2010. [online]. [cit. 28.7.2010]. Dostupný z WWW:

http://www.ceskemezirici.cz/web/dokumenty/soubory/Uredni_deska_2010/vyzva_cov.pdf

oprávnění či licence a osvědčení autorizace o vzdělání a profesní kvalifikace uchazeče v oboru vodohospodářské stavby. Splnění ekonomických a finančních předpokladů doložili uchazeči předložením pojistné smlouvy nebo pojistného certifikátu. Zadavatel požadoval, aby pojistná částka předmětného plnění činila minimálně 1 mil. Kč. Doklady týkající se profesních a ekonomických a finančních předpokladů byly požadovány v originále nebo úředně ověřené kopii. K prokázání technických kvalifikačních předpokladů bylo nutné doložit seznam alespoň 5 významných dodávek (zahrnujících zpracování projektové dokumentace, zadávací dokumentace, příp. zajištění autorského dozoru) realizovaných uchazečem v posledních 3 letech, s uvedením jejich rozsahu a doby plnění v minimálním rozsahu 2 mil. Kč za každou dodávku. Dalším požadavkem byl návrh smlouvy o dílo podepsaný statutárním orgánem a odpovídající podmínkám zadávacích podmínek.

Nabídky bylo možno podávat do 21. července 2010, byla tedy dodržena minimální patnáctidenní lhůta podle zákona o veřejných zakázkách. Nabídku podaly 2 firmy, 2 firmy zaslaly omluvu z kapacitních důvodů a jedna firma na výzvu nereagovala. Byla ustanovena pětičlenná komise pro otevírání a hodnocení nabídek a otevírání a hodnocení nabídek proběhlo 22. července 2010. Členové komise podepsali čestné prohlášení o nepodjatosti, tj. prohlášení, že se nepodíleli na zpracování žádné z nabídek a že nemají žádný osobní zájem na zadání této veřejné zakázky a zvolili si předsedu a místopředsedu komise. Při otevírání obálek bylo zkontrolováno, zda jsou nabídky zpracovány v požadovaném jazyku, podepsané osobou oprávněnou jednat jménem či za uchazeče a úplné z hlediska požadovaného obsahu. Obě nabídky v tomto smyslu vyhověly a byl vyhotoven protokol o otevírání obálek podle § 73 ZVZ. Dále následovalo hodnocení nabídek. Komise neshledala mimořádně nízkou nabídkovou cenu u nabídky žádného z uchazečů ani nejasnosti, které by bylo potřeba dále objasnit. Hodnotícím kritériem byla výše nabídkové ceny. Hodnotící komise ve své zprávě o posouzení a hodnocení nabídek doporučila obci uzavřít smlouvu se společností PÖYRY Environment a.s., jejíž nabídková cena byla nejnižší. Toto doporučení bylo schváleno zastupitelstvem obce a uchazečům bylo odesláno rozhodnutí o přidělení veřejné zakázky. Ve lhůtě 15 dnů ode dne doručení mohli uchazeči podat námitku podle § 110 ZVZ. Žádný z uchazečů tak však neučinil a po uplynutí lhůty pro podání námitek uzavřel zadavatel s vítězným uchazečem smlouvu o dílo. Podle § 82 ZVZ mělo

k uzavření smlouvy dojít do 15 dnů po uplynutí lhůty pro podání námitek, což bylo dodrženo – smlouva byla uzavřena 24. srpna 2010.

Další povinností ze zákona bylo uveřejnění v systému ISVZ, a to do 48 dní od uzavření smlouvy. Formulář Oznámení o zadání zakázky je ke stažení na webových stránkách ISVZ⁶². Je možné ho vyplnit psacím strojem nebo pomocí editoru 602XML Filler, popř. Adobe Reader a zaslat poštou, faxem nebo elektronicky.

Požadavkem SFŽP je, aby všechny podklady nutné pro vydání rozhodnutí o poskytnutí dotace uvedené v příloze 2 Směrnice č. 5/2008 byly doručeny do 10 dnů od uzavření příslušné smlouvy o dílo, resp. od doručení registračního listu v případě, že smlouva již byla uzavřena. V případě tohoto výběrového řízení bylo po uzavření smlouvy se společností PÖYRY Environment, a.s. potřeba podle Přílohy 2 Směrnice č. 5/2008 dodat kopii smlouvy na zpracování projektové dokumentace případně další projektové přípravy a zároveň doklady prokazující dodržení zákona o zadávání veřejných zakázek v platném znění. V Závazných pokynech pro žadatele a příjemce podpory v OPŽP jsou dokumenty potřebné ke kontrole výběrového řízení detailně popsány. V kopii byly tedy doloženy všechny dokumenty týkající se průběhu tohoto výběrového řízení, tj. seznam poptaných dodavatelů včetně potvrzení o převzetí výzvy, doklady potvrzující jmenování komise pro otevírání obálek a hodnotící komise včetně potvrzení převzetí jmenování členy a náhradníky členů komise, seznam doručených nabídek, čestná prohlášení o nepodjatosti členů komise, protokol o otevírání obálek s nabídkami, tabulka výsledného pořadí, zpráva o posouzení a hodnocení nabídek, rozhodnutí o přidělení veřejné zakázky včetně potvrzení jeho přijetí všemi dotčenými uchazeči, oznámení o uzavření smlouvy včetně potvrzení přijetí uchazeči, s nimiž bylo možné uzavřít smlouvu, potvrzení o uveřejnění oznámení o zadání zakázky v ISVZ a Prohlášení zadavatele pro zakázky s předpokládanou cenou od 200 000 Kč zadávané podle Směrnice MŽP č. 4/2010 a Závazných pokynů pro žadatele a příjemce podpory v OPŽP.

Informace o veřejných zakázkách je také nutno zadat do aplikace BENE-FILL. V záložce Veřejné zakázky je třeba vyplnit typ veřejné zakázky (v tomto případě zjednodušené podlimitní řízení), popis zakázky a očekávanou cenu. S tím souvisí i vyplnění záložky Dodavatelé a Smlouvy. Po kontrole výběrového řízení projektovým manažerem se v kolonce Schvalovací proces objeví „dokončen.“

⁶²Informační systém o veřejných zakázkách – uveřejňovací subsystém. [online]. [cit. 3.10.2010]. Dostupný z WWW: <http://www.isvzus.cz/usisvz/redirector.do?dispatch=formulare>

Po uzavření smlouvy zajistila společnost PÖYRY provedení hydrogeologického průzkumu v místě plnění a začala zpracovávat dokumentaci pro stavební řízení. Bylo zjištěno, že některé úseky kanalizace nebude možno vést trasami předpokládanými v územním rozhodnutí. Vyvstal tedy problém odchýlení se od žádosti, resp. dokumentace pro územní rozhodnutí, která byla její přílohou. Tento problém byl konzultován na SFŽP s následujícím výsledkem: vedení jinou trasou není problém, pokud bude vše povoleno stavebním úřadem a pokud budou zachovány parametry z registračního listu akce (kapacita ČOV, délka kanalizace, počet obyvatel připojených na ČOV, ukazatele znečištění). Odlišnosti od DÚR je dále třeba doložit zprávou projektanta s odůvodněním změn. Po vyhotovení dokumentace pro stavební povolení začalo zpracovávání zadávací dokumentace pro výběr dodavatele stavby. Zadávací dokumentace nesmí obsahovat „odkaz na konkrétní specifický výrobek či místo původu, patent a podobně, pokud takový způsob popisu není ospravedlněn zvláštními okolnostmi případu⁶³.“ Spolu se zadávacími podmínkami bude zadávací dokumentace předložena Státnímu fondu životního prostředí k posouzení. Dále bude následovat výběrové řízení na dodavatele stavby.

3.5. Rozhodnutí o poskytnutí dotace

Po registraci akce se v IS Bene-fill vygenerují další záložky (viz obr. č. 8), které je třeba vyplňovat při další administraci projektu. Pro samotné rozhodnutí o poskytnutí dotace je důležitá záložka Přílohy rozhodnutí, v níž se vygenerují přílohy, které je podle Přílohy 2 Směrnice MŽP nutné doložit v dělení na přílohy požadované projektovým manažerem, finančním manažerem, právníkem a administrátorem OPPP.

Obr. č. 8 – Záložky projektu po registraci

→ Informace o projektu	→ Zdroje financování
→ Veřejné zakázky	→ Faktury
→ Dodavatelé	→ Přehled plateb
→ Smlouvy	→ Žádosti o platbu
→ Spolufinancující subjekty	→ Finanční platební kalendář
→ Bankovní spojení	→ Audit
→ Přílohy zástavní smlouvy	→ Monitorovací zprávy
→ Přílohy rozhodnutí	→ Finanční vypořádání
→ Definice objektů	→ Tisk žádosti
→ Finanční harmonogram plnění	

Zdroj: Bene-fill

⁶³ [27] str. 261

Podklady k rozhodnutí o poskytnutí dotace specifikované je žadatel povinen doložit do 12 měsíců od vydání registračního listu akce, v případě obce České Meziříčí jde tedy o termín 15. 6. 2011. Jedná se tedy o stavební povolení a dokumentaci pro stavební povolení, která musí mít doložku o nabytí právní moci ověření stavebního a vodoprávního úřadu. Dalším dokumentem je aktuální prohlášení o plátcovství DPH. Obec se stala po podání žádosti plátcem DPH a zároveň si pravděpodobně nebude uplatňovat nárok na odpočet u finančního úřadu. Toto rozhodnutí bude třeba zdůvodnit. Dalším potřebným dokumentem je stanovisko Povodí Labe, že je akce souladu s plánováním v oblasti vod. Ke smlouvám na zpracování projektové dokumentace někteří projektoví manažeři požadují připojit fakturu a výpis z bankovního účtu dokládající její zaplacení. K dokladům prokazujícím dodržení zákona č. 137/2006 budou doloženy kopie výběrových řízení na zpracovatele projektové dokumentace, na technický dozor investora a na dodavatele stavby. Dokladem o technickém dozoru je myšleno osvědčení o autorizaci v oboru stavby vodního hospodářství a krajinného inženýrství, dále výpis z obchodního rejstříku⁶⁴ (předmět podnikání inženýrská činnost v investiční výstavbě) a výpis z veřejné části Živnostenského rejstříku. Dalšími dokumenty jsou smlouva s technickým dozorem investora a autorským dozorem. Dále bude třeba návrh podmínek pro výběr provozovatele, jelikož se jedná o budování nové infrastruktury a v obci dosud žádný provozovatel není. Aktualizace realizačních termínů má formu tabulky, která obsahuje následující termíny: datum nabytí právní moci, datum předání staveniště, termíny zahájení a ukončení realizace, ukončení projektu, zahájení financování a datum pro závěrečné vyhodnocení akce. Důležitým dokumentem je finanční analýza, která obsahuje aktualizovaná data podle proběhlých výběrových řízení. Dále bude nutné zajistit posouzení nejlepších dostupných technik, kopie smluv o zřízení a vedení účtů, které budou používány při administraci žádostí o platbu, doklady prokazující zajištění vlastních zdrojů a doklady nutné pro zajištění pohledávek SEŽP ČR, tj. podklady pro zajištění půjčky ze SFŽP.

SFŽP poskytuje půjčky se splatností maximálně 10 let, pro obce je stanoven úrok 1 % p.a.⁶⁵ V příloze 4 Směrnice MŽP - Kritéria prověření ekonomiky žadatele jsou uvedeny pokyny pro zajištění pohledávek Fondu. Zajištění musí pokrýt půjčku spolu s úroky a je možné zvolit jeden z následujících druhů zajištění: zástava nemovitostí, jištění

⁶⁴ jedná-li se o právnickou osobu, TDI může vykonávat i fyzická osoba zapsaná pouze v živnostenském rejstříku

⁶⁵ F.A.Q. [online]. [cit. 6.8.2010]. Dostupný z WWW: <http://www.opzp.cz/sekce/265/276/>

pohledávek bankovní zárukou, jištění třetí osobou nebo ručení cennými papíry. Vzhledem k tomu, že v majetku obce jsou budovy, které lze zastavit, byla zvolena první možnost. K určení hodnoty zástavy se používají koeficienty uvedené v Příloze 4, které se liší v závislosti na bonitě žadatele. V případě, že je žadatel hodnocen jako pozitivní 2, jsou dané koeficienty navýšeny o 0,3 procentního bodu. Obec České Meziříčí je hodnocena jako pozitivní 1, pro obytné domy je tedy hodnota zástavy stanovena jako pohledávka (půjčka + úroky) krát koeficient 2,0. Je potřeba doložit výpis z katastru nemovitostí, snímek z pozemkové mapy, znalecký posudek provedený podle vyhlášky č. 3/2008, ve znění pozdějších předpisů, fotografie zastavovaných objektů a kopii pojistné smlouvy. Při předání podepsané zástavní smlouvy je třeba přiložit oznámení o provedení vinkulace pojistného plnění.

Způsob kontroly podkladů ze strany SFŽP není přesně stanoven, záleží tak do jisté míry na projektovém manažerovi. Někteří požadují zaslat podklady zkompleťované najednou, jiní je kontrolují průběžně a požadují zaslání dokumentů, jakmile jsou k dispozici. Dle vlastního uvážení také projektoví manažeři požadují doplňující dokumenty. Ze zkušenosti z jiných projektů může tak být z Českého Meziříčí požadováno např. stavební povolení domovních přípojek vedoucích po veřejných částech (které se však povolují územním rozhodnutím a stavební úřad se k tomu nevyjadřuje) nebo potvrzení stavebního úřadu, že zadávací dokumentace odpovídá dokumentaci pro stavební povolení.

Vzhledem k tomu, že registrační list akce byl vydán 15. června 2010, bylo nutné k 15. listopadu 2010 vyplnit první monitorovací zprávu, která zahrnuje monitorovací zprávu a plán financování projektu. Ve zprávě nebylo potřeba vyplňovat všechna pole vzhledem k tomu, že ještě nebylo vydáno Rozhodnutí o poskytnutí dotace a nebyla započata fyzická realizace projektu. Povinné informace byly podbarveny zelenou barvou a jednalo se o předpokládaný termín zahájení realizace a informace o tom, zda průběh vývoje a realizace projektu probíhá dle časového plánu a údajů uvedených v registračním listu akce. Další vyplňovanou informací byl popis stavu projektu realizace za období dané monitorovací zprávy a předpoklad stavu projektu za období další monitorovací zprávy. Poslední požadovanou informací v této části monitorovací zprávy byl stav monitorovacích indikátorů. Vzhledem k tomu, že stavba ještě nebyla zahájena, bylo u všech ukazatelů napsáno 0 (viz obr. č. 9). Dalším krokem byla úprava plánu financování projektu. Jelikož data v plánu financování projektu vycházejí

z finanční analýzy, která zachycuje výdaje podle data jejich vynaložení a nikoliv jejich proplacení z OPŽP, neodpovídal plán financování skutečnosti. Sumy uvedené v roce 2010 bylo třeba posunout až do roku 2011, jelikož v roce 2010 nemůže dojít k podpisu smlouvy s Fondem a tudíž ani k čerpání podpory. Takto vyplněná monitorovací zpráva byla elektronicky zaslána ke kontrole finančnímu a projektovému manažerovi ke schválení.

Obr. č. 9 – Monitorovací indikátory projektu

Délka nových kanalizačních sítí	0,0000
Kapacita ČOV nově budovaných o velikosti pod 2000 EO	0,0000
Počet nových ČOV pod 2000 EO	0,0000
Snížení vypouštěného znečištění v ukazateli CHSKCr	0,0000
Snížení nerozpuštěných látek ve vypouštěných odpadních vodách	0,0000

Zdroj: IS Bene-fill

Další vývoj projektu nebude z časových důvodů do této diplomové práce již zahrnut, pravděpodobný postup projektu je však naznačen v teoretické části práce. Po fyzické realizaci, kolaudaci a úspěšném zvládnutí zkušebního provozu bude zpracováno závěrečné vyhodnocení akce. Pro projekt je stanovena doba udržitelnosti na 10 let.

Závěr

Čerpání podpory z fondů Evropské unie je v České republice poměrně novým tématem pro potenciální žadatele, ať už se jedná o fyzické osoby, společnosti, či obce, ale i pro orgány, které čerpání těchto prostředků zajišťují, tj. zejména pro řídicí orgány jednotlivých operačních programů. Za již více než 6 let, během kterých měla Česká republika jakožto členská země možnost čerpat prostředky z EU, získala mnoho zkušeností, které jsou hodnotným zdrojem informací pro kvalitnější řízení operačních programů i jednotlivých projektů. Operační program Životní prostředí je již za polovinou období, které mu bylo vyhrazeno a za tuto dobu prošel vývojem, během kterého byla většina stěžejních dokumentů již vícekrát aktualizována v reakci na zjištěné potřeby a nedostatky. „Za pochodu“ se tak neustále musí všechny dotčené strany přizpůsobovat nově vznikajícím potřebám a požadavkům – řídicí orgány reagují na zjištěné nedostatky a požadavky Evropské unie a žadatelé musí brát v úvahu aktuálně platné informace, mnohokrát i ty, které např. v době podání žádosti nebyly známy. V tomto poměrně rychle měnícím se prostředí není řízení projektů pro žádnou z dotčených stran nejnějnějším úkolem.

Projektový cyklus žadatele v rámci OPŽP je proces poměrně náročný a to zejména na čas, administrativu, finanční zdroje i znalosti z různých oborů. Projekty svým časovým rozsahem spadají spíše do řádu let než měsíců, záleží však samozřejmě na předmětu a rozsahu projektu. Důvodem časové náročnosti je např. zadávání veřejných zakázek, při kterém nutné dodržet minimálně lhůty stanovené zákonem a závaznými pokyny OPŽP, množství dokladů, které je v průběhu administrace projektu nutné získat a doložit, či jejich víceúrovňová a důsledná kontrola, která sebou nese časové prodlevy, ale která je nutná pro předcházení zneužití finančních prostředků. Náročnost na znalosti z různých oborů lze do jisté míry nahradit finančními zdroji. Žadatel může využít služeb poradenských společností v případě, že je zpracování finančních modelů, zadávání veřejných zakázek nebo řízení projektu jako takového nad rámec jeho možností. Takovéto náklady jsou však většinou neuznatelné a zvyšuje se tak finanční náročnost projektu.

Žadatelům je k dispozici poměrně široká škála informačních zdrojů, které lze při administraci projektu využít. Dle mého názoru však nemůže ani jejich důkladné nastudování nahradit zkušenost s obdobným projektem a s řízením projektů obecně. Všechny informace samozřejmě nemohou být v dokumentech OPŽP obsaženy a

zpracovány tak, aby je každý žadatel správně pochopil. Velký vliv má také jedinečnost každého z projektů. U jednotlivých projektů se vzhledem k jejich rozsahu mohou objevit rozličné situace, které nelze dopředu předvídat nebo shrnout do obecných pravidel. Svou roli hraje také fakt, že i přes komplexně zpracovaný systém řízení a kontroly ze strany SFŽP tuto kontrolu provádí jednotliví projektoví a finanční manažeři. Ti řeší situace, které nespadají přesně do „kolonky“ stanovené v pravidlech subjektivně a mohou mít takové požadavky, které nelze i přes předchozí obdobnou zkušenost předvídat.

Operační program Životní prostředí je pro Českou republiku příležitostí, jak získat prostředky pro environmentální projekty. Neustálý vývoj programu, prvky byrokracie, které žadatelům „znesnadňují život,“ ale které jsou na druhé straně prostředkem k zabránění zneužití poskytovaných prostředků a poměrně krátká zkušenost se strukturálními fondy EU vytváří prostředí, v němž se uplatňuje obor projektového řízení. Projektový cyklus žadatele i poskytovatele v rámci OPŽP je tak poměrně složitým a dlouhodobým procesem, jehož výsledky bude možné zhodnotit po ukončení udržitelnosti jednotlivých projektů, které byly v rámci OPŽP podpořeny a po ukončení Operačního programu Životní prostředí jako takového.

Seznam zkratek

CPV	společný slovník pro veřejné zakázky
ČIŽP	Česká inspekce životního prostředí
ČMZRB	Českomoravská záruční a rozvojová banka
ČNB	Česká národní banka
ČOV	čistírna odpadních vod
ČR	Česká republika
ČSOB	Československá obchodní banka
ČSÚ	Český statistický úřad
DPH	daň z přidané hodnoty
DSP	dokumentace pro stavební povolení
DÚŘ	dokumentace pro územní řízení
EBRD	Evropská banka pro obnovu a rozvoj
EIB	Evropská investiční banka
EK	Evropská komise
EO	ekvivalentní obyvatel
ERDF	Evropský fond pro regionální rozvoj
ES	Evropská společenství
ESF	Evropský sociální fond
EU	Evropská unie
FEA	finanční a ekonomická analýza
FS	Fond soudržnosti
HDP	hrubý domácí produkt
HK ČR	Hospodářská komora České republiky
HNP	hrubý národní produkt
CHOPAV	Chráněné oblasti přirozené akumulace vod
IS	informační systém
ISPROFIN	informační systém programového financování
ISVZ	Informační systém o veřejných zakázkách
IT	informační technologie
KB	Komerční banka
Mze	ministerstvo zemědělství
MŽP	ministerstvo životního prostředí
NOK	národní orgán pro koordinaci
NSRR	národní strategický referenční rámec
NV	nařízení vlády
OP	operační program
OPI	Operační program Infrastruktura
OPŽP	Operační program Životní prostředí
OR	obchodní rejstřík
PRVKÚK	Plán rozvoje vodovodů a kanalizací na území kraje
RoPD	rozhodnutí o poskytnutí dotace
RPIM	regionální poradenské a informační místo
RR	regionální rada regionu soudržnosti
SFŽP ČR	Státní fond životního prostředí České republiky
SR	státní rozpočet
TDI	technický dozor investora
ZMR	zakázka malého rozsahu
ZVZ	zákon o veřejných zakázkách č. 137/2006 Sb.
ŽP	životní prostředí

Seznam použité literatury

Publikace

- [1] BOHÁČKOVÁ, I., HRABÁNKOVÁ, M.: *Strukturální politika Evropské unie*. Praha: C.H.Beck, 2009. ISBN: 978-80-7400-111-6.
- [2] DOLEŽAL, J. a kol.: *Projektový management podle IPMA*. Praha: Grada Publishing, a.s., 2009. ISBN: 978-80-247-2848-3
- [3] JURČÍK, R.: *Zadávání veřejných zakázek a udělování koncesí v ČR a v EU*. Praha: C.H.Beck, 2007. ISBN: 978-80-7179-575-9
- [4] MAREK, D., KANTOR T.: *Příprava a řízení projektů strukturálních fondů Evropské unie*. Brno: Společnost pro odbornou literaturu – Barrister & Principal, 2009. ISBN: 978-80-870289-56-5
- [5] SIEBERT, H.: *Economics of the environment : theory and policy*. Berlin: Springer, 2005. ISBN 3-540-22061-5
- [6] TAUER V., ZEMÁNKOVÁ H., ŠUBRTOVÁ J.: *Získejte dotace z fondů EU*. Brno: Computer Press, 2009. ISBN: 978-80-251-2649-3.
- [7] WOKOUN R. a kol.: *Podpora regionální a municipální politiky v EU. Expertní studie-program Phare. Cesta do Evropské unie, svazek č.8*. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 1997
- [8] WOKOUN, R.: *Strukturální fondy a obce I*. Praha: ASPI, 2006. ISBN: 80-7357-138-2
- [9] WOKOUN, R.: *Teorie a metodologie evaluací operačních programů EU : (příprava kandidátských zemí na využití strukturálních fondů EU) : sborník přednášek z mezinárodní konference konané pod záštitou rektorky*. Praha: Vysoká škola ekonomická, 2002. ISBN 80-245-0453-7

Dokumenty OPŽP

- [11] Směrnice MŽP č. 5/2008
http://www.opzp.cz/soubor-ke-stazeni/28/8510-smernice_mzp_c_5_2008.pdf
- [12] Příloha č. 1 ke směrnici č. 5/2008
http://www.opzp.cz/soubor-ke-stazeni/28/8511-priloha_1_pozadovane_doklady_k_zadosti.pdf
- [13] Programový dokument OPŽP
<http://www.ochranaprirody.cz/res/data/145/019334.pdf>
- [14] Implementační dokument OPŽP
<http://www.opzp.cz/ke-stazeni/392/3040/detail/implementacni-dokument/>
- [15] Informační leták – Dotace pro zlepšování stavu přírody a krajiny
http://www.opzp.cz/soubor-ke-stazeni/22/6651-opzp_po_6_01_2010.pdf
- [16] Obecný průvodce dotacemi
http://www.opzp.cz/soubor-ke-stazeni/10/3125-Letak_OPZP_obecny_pruvodce_dotacemi.pdf
kdo může žádat, tipové projekty
- [17] Výroční zpráva OPŽP 2008
http://www.opzp.cz/soubor-ke-stazeni/16/5070-vz_opzp_2008.pdf
- [18] Přehled projektů schválených k financování z OPŽP podle okresů k 12. 1. 2010
http://www.opzp.cz/soubor-ke-stazeni/22/6663-mapa_cela_r_schvalene_projekty_12_1_2010.pdf
- [19] Komunikační plán OPŽP na období 2007 – 2013
http://www.opzp.cz/soubor-ke-stazeni/11/3377-komunikacni_plan_opzp_2008.pdf
- [20] Grafický manuál povinné publicity pro Operační program Životní prostředí
http://www.opzp.cz/soubor-ke-stazeni/9/2964-graficky_manual_povinne_publicity_090721.pdf
- [21] Závazné pokyny pro žadatele a příjemce podpory v OPŽP
http://www.opzp.cz/soubor-ke-stazeni/28/8521-zavazne_pokyny_pro_zadatele_opzp_29_4_2010.pdf
- [22] Příručka pro žadatele o dotace z Operačního programu Životní prostředí
http://www.opzp.cz/soubor-ke-stazeni/10/3290-prirucka_pro_zadatele_OPZP_27-10-2008.pdf
- [23] Manuál – vodohospodářský model zelená louka
http://www.opzp.cz/soubor-ke-stazeni/17/5195-vh_zl_manual_v15_0.pdf
- [24] Hodnotící kritéria pro XIII. výzvu
http://www.opzp.cz/soubor-ke-stazeni/19/5730-hodnotici_kriteria_po1_13_vyzva.pdf
- [25] XIII. Výzva Ministerstva životního prostředí

- http://www.opzp.cz/soubor-ke-stazeni/19/5729-opzp_13_vyzva_9_10_2009.pdf
- [26] Schválené a zamítnuté žádosti z XIII. a XIV. výzvy (xls) – k 11.5.2010
<http://www.opzp.cz/sekce/504/prehledy-schvalenych-projektu-ke-stazeni/>
- [27] Metodika zadávání veřejných zakázek podle zákona č.137/2006 Sb., o veřejných zakázkách
<http://www.opzp.cz/ke-stazeni/252/1999/detail/metodika-zadavani-verejnych-zakazek-podle-zakona-c-137-2006-sb-o-verejnych-zakazkach/>
- [28] Manuál nejčastějších chyb a omylů konečných příjemců
http://www.opzp.cz/soubor-ke-stazeni/6/1890-manual_chyb_a_omylu_kp_2007_11_221.pdf
- [29] *Priorita: Informační zpravodaj Operačního programu Životní prostředí*. [online]. 2010, č. 3, [cit. 9.10.2010]. 12x ročně. Dostupné z WWW: www.opzp.cz
- [30] Metodika finančních toků a kontroly programů spolufinancovaných ze strukturálních fondů, Fondu soudržnosti a Evropského rybářského fondu na programové období 2007 - 2013
http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/eu_fondy_40469.html

Další internetové zdroje

- [32] Fondy evropské unie
<http://www.strukturalni-fondy.cz/>
- [33] Atlas úspěšných projektů spolufinancovaných z Operačního programu Infrastruktura
http://www.sfzp.cz/soubor-ke-stazeni/9/2946-atlas_opi.pdf
- [34] Portal on EU Funding 2007-2013
www.2007-2013.eu
- [35] Informativní zpráva evropského účetního dvora za rok 2008
<http://eca.europa.eu/portal/pls/portal/docs/1/3266317.PDF>
- [36] Národní rozvojový plán České republiky 2007—2013
<http://www.strukturalni-fondy.cz/getdoc/8f1552fc-d149-4a99-9638-2903d6e7dcc3/Narodni-rozvojovy-plan-Ceske-republiky-2007—2013>
- [37] Národní strategický referenční rámec ČR 2007—2013
<http://www.strukturalni-fondy.cz/getdoc/197f55c7-ffeb-4f5c-ab81-26237ef6eaf1/Narodni-strategicky-referencni-ramec-CR-2007—2013->
- [38] NAŘÍZENÍ RADY (ES) č. 1083/2006 ze dne 11. července 2006 o obecných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu a Fondu soudržnosti a o zrušení nařízení (ES) č. 1260/1999
<http://www.strukturalni-fondy.cz/CMSPages/GetFile.aspx?guid=36867849-de60-463f-b806-3adcbb6fc76>
- [39] Oficiální stránky obce České Meziříčí
<http://www.ceskemezirici.cz>
- [40] Plán rozvoje vodovodů a kanalizací Královéhradeckého kraje
<http://mapy.kr-kralovehradecky.cz/vak/>
- [41] Interinstitucionální dohoda mezi Evropským parlamentem, Radou a Komisí o rozpočtové kázní a řádném finančním řízení (2006/C 139/01)
http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/interinstitucionalni-dohoda-cesky_pdf.pdf
- [42] Nařízení vlády č. 474/2009 ze dne 21. prosince 2009, kterým se mění nařízení vlády č. 77/2008 Sb., o stanovení finančních limitů pro účely zákona o veřejných zakázkách, o vymezení zboží pořízovaného Českou republikou - Ministerstvem obrany, pro které platí zvláštní finanční limit, a o přepočtech částek stanovených v zákoně o veřejných zakázkách v eurech na českou měnu, a nařízení vlády č. 78/2008 Sb., kterým se stanoví finanční limity pro účely koncesního zákona
<http://www.sagit.cz/pages/sbirkatxt.asp?zdroj=sb09474&cd=76&typ=r>
- [43] Zákon č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, ve znění pozdějších předpisů
http://portal.gov.cz/wps/portal/_s.155/701?kam=zakon&c=137/2006

Seznam tabulek, grafů a obrázků

Tab. č. 1 - Rozdělení prostředků pro politiku soudržnosti v období 2007—2013.....	15
Tab. č. 2 – Řídící orgány jednotlivých operačních programů.....	16
Tab. č. 3 – Logický rámec.....	22
Tab. č. 4 – Cíle Komunikačního plánu OPŽP.....	25
Tab. č. 5 - Vymezení regionů se soustředěnou podporou státu na roky 2010-2013....	26
Tab. č. 6 – Historie výzev v rámci OPŽP.....	34
Tab. č. 7- Veřejné zakázky podle výše předpokládané hodnoty (bez DPH).....	39
Tab. č. 8 - Rozdělení zakázek.....	42
Tab. č. 9 - Rozdíly v postupu zadávání zakázek.....	43
Tab. č. 10 – Plán financování v letech.....	47
Tab. č. 11 – Logický rámec projektu České Meziříčí – kanalizace a ČOV – 1. etapa..	50
Tab. č. 12 - Ekologická kritéria.....	57
Tab. č. 13 – Schválené a zamítnuté žádosti.....	58
Graf č. 1 – Změny mezi programovacími obdobími 2000-2006 a 2007-2013.....	14
Obr. č. 1 – Metoda WBS.....	23
Obr. č. 2 – Proces financování v OPŽP.....	28
Obr. č. 3 – Závěry kontroly Evropského účetního dvora za rok 2008.....	30
Obr. č. 4 – Záložky žádosti.....	37
Obr. č. 5 – Vzorové označení obálky / krabice.....	37
Obr. č. 6 – Finančně platební kalendář.....	45
Obr. č. 7 – Vzor informačního banneru (černobílá varianta).....	46
Obr. č. 8 – Záložky projektu po registraci.....	63
Obr. č. 9 – Monitorovací indikátory projektu.....	66